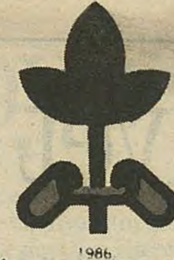
SÖZ

Haftalık Haber Yorum Dergisi

TARİH: 12 EKİM 1996 • SAYI: 87 • FİYATI: 100.000 TL (KDV DAHİL)
• ALMANYA 4 DM • İSVİÇRE 4 Sfr • FRANSA 14 FF • İNGİLTERE 1.7£ • HOLLANDA 5 Hfl • AVUSTURYA 28 AS • ABD 3$

İnsan hakları savunucularıyla SÖYLEŞİLER

'Barış demiştir ve güvercin tıkmışlardır boğazına'

ORTA SAYFADA

NECMİ DEMİR
Dört öğretmeni kim öldürdü?
Sayfa 4

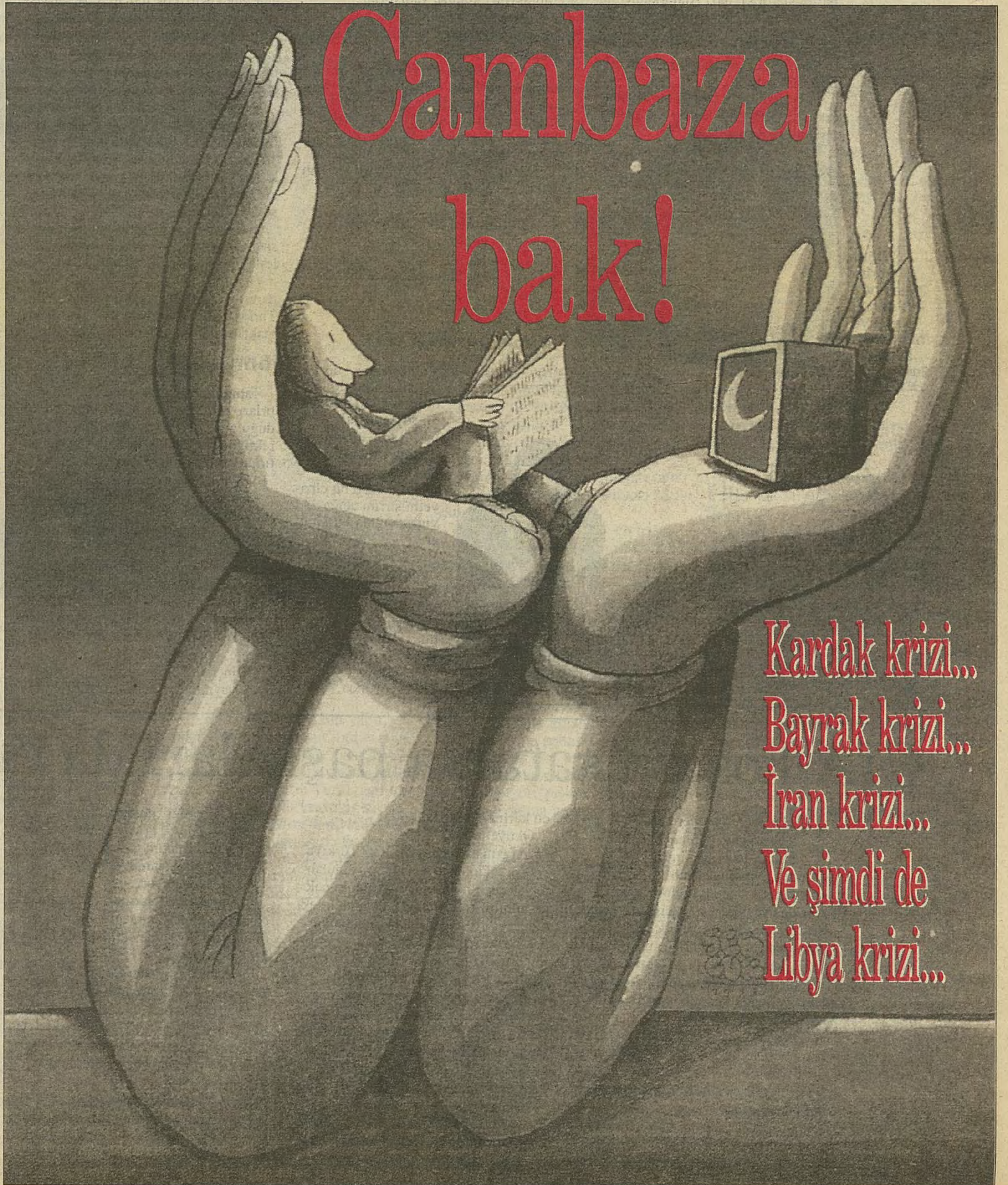
AYŞE DÜZKAN
Hantepe'nin soru işaretleri
Sayfa 5

YAVUZ ALOGAN
'Yaklaşan felaket'
Sayfa 7

TEMEL DEMİRER
Tekelcilik ve köktendinci yükseliş
Sayfa 8 - 9

ÖDP KADIKÖY
'Yüzümüzü topluma dönmeliyiz'
Sayfa 14 - 15

Cambaza bak!

Kardak krizi...
Bayrak krizi...
İran krizi...
Ve şimdi de
Libya krizi...

Cumhuriyet gazetesinin 'solculuğu' ve bir Rus fıkrası

Bazı kemalistler sosyalizmi ancak Kürt sorunu gündeme geldiğinde 'emek-sermaye' çelişkisine dayalı 'ajitasyon' konusu yapıyorlar.

Sosyalizm sözcüğü nerede işe yarar, nerede yaramaz? Nerede iyidir, nerede kötüdür?

Sosyalizmi, kapitalizme karşı değil de, sosyalistlere ya da onların sosyalist politikalarından birine karşı kullandığınız zaman sosyalizm hiçbir işe yaramaz.

Şu duvarın yıkılmasından hemen sonra, kızıl yelkenlerini indirip, ardından da şeffaf ve frapan yelkenlerini fora eden kimi eski sosyalist ve yeni "yeni dünyacı"lar öyle bir gürültü koparmışlardı ki, bazı Atatürkçüler, artık ortada sosyalist kalmadığı kanısıyla, "iş başa düştü" gibisinden "sosyalizm"i sahiplendiler.

Eğer böyle kalsalar, kimsenin diyeceği olmazdı.

Sosyalistlerin azaldığı bir esnada, kemalist yorumlu da olsa insanların sosyalistliklerini ilan etmeleri kötü sayılmazdı... Çünkü ister kemalist, ister marksist olsun, insanlar bir kere sosyalizm temelinde konuşmaya başladığı zaman, kemalist bakış açısıyla mı, yoksa marksist bakış açısıyla mı sosyalist hedefi yaklaştırabiliriz, sorusu gerçekten de ilginç ve o ölçüde yaratıcı bir diyaloğa yol açabilirdi.

Ama genellikle böyle olmuyor.

Bazı kemalistler sosyalizmi ancak Kürt sorunu gündeme geldiği zaman "emek-sermaye" çelişkisine dayalı "ajitasyon" konusu yapıyorlar.

Bunun son örneklerinden biri 7 Ekim 1996 tarihli Cumhuriyet'te Işık Kansu'nun yazısında dile geldi.

Işık Kansu, ÖDP Genel Başkan Yardımcısı Yıldırım Kaya'nın öldürülen dört öğretmenle ilgili yaptığı açıklamadan bir parça aktarıyor. Aktarılan bölümde Kaya, cinayeti protesto ediyor ve bunun bir "katliam" olduğunu ve bu türden cinayetlerin "kirli savaşın bir yöntemi haline geldiğini" belirtiyor.

Işık Kansu bu açıklamayı yeterli bulmuyor ve itiraz ediyor:

"Ama bildiride, Uğur Gören'in kimler tarafından öldürüldüğüne ilişkin hiçbir ifadeye yer verilmemiş..."

Neden verilmemiş?

'Kimin parmağı var?'

Yıldırım Kaya dört öğretmeni kimlerin öldürdüğünü bilip de mi söylememiş?

Işık Kansu elbette düşünen bir insan...

Düşünüyor ve Kaya'nın neden bu cinayetin sırrını açığa vurmadığına bir yanıt arıyor...

Bu, kabul edelim ki iyi niyetli bir yaklaşım sayılabilir. Nitekim Kansu, Kaya'nın cinayeti işleyenleri adları sanlarıyla açıklamayışını şu gerekçeye dayandırıyor...

"Kamuoyunda, Güneydoğu'da meydana gelen olaylarda Yüksekova'da güvenlik güçlerinin içinde bulunduğu adam kaçırma, öldürme suçları gibi, kimin parmağı olduğu konusunda kuşkular doğuyor. Doğrudur."

Buraya kadar gayet güzel.

Ama Işık Kansu birden değişime uğruyor. Yazdığı gazetenin başyazarını ve öteki başyazarını anımsıyor. Onların yukarıda verilen gerekçeye hiç mi hiç aldırmadıklarını, ortada en küçük bir araştırma olmadığı halde daha ilk gün bu cinayeti PKK'nin işlediğine dair çok kesin, çok iddialı, çok sansasyonel yazılarının anlamını düşünüyor.

Bunları o kadar çok düşünüyor ki, yazdıkları unutuyor ve şunları ÖDP'nin suratına bir şamar gibi çarpıyor:

"Ama bu, PKK'nin insan öldürdüğü gerçeğini unutturamaz, unutturmamalı." Ama Kansu daha birkaç satır önce "adam kaçırma, öldürme suçları gibi kimin parmağı olduğu konusunda kuşkular doğuyor" dediğini unutuyor ve şöyle diyor:

"Bildirgede dendiği gibi, eğer 'silahsız, savunmasız insanlar hangi nedenlerle olursa olsun' katliama uğruyorsa, o katliamı yapanlar adıyla, sanıyla kınanır. ÖDP bundan çekiniyorsa, tüm Türkiye'yi kucaklayan 'umut parti' olmaktan uzaktır."

'ÖDP neden çekiniyor?'

Tahmin ettiğimize göre, bu son satırları yazdıktan sonra, her yazı için olduğu gibi, bu yazıya da bir başlık gerektiğini düşünmüş, aklında ise son satırlar kalmış olduğu için yazmış:

"ÖDP neden çekiniyor?"

Okuyucuyu elbette aptal yerine koymuyoruz. Kansu'nun yazısındaki tuhaflığı herkesin kolayca anladığından kuşku bile duyulamaz. Biz yine de Işık Kansu ve Cumhuriyet yönetimi yazılanlar hakkında bir nebze düşünsünler diye birkaç noktada görüşlerimizi dile getireceğiz. Onların bu konuda ne denli düşünecekleri bizi pek ilgilendirmese bile, yine de yazalım.

Birincisi, Yıldırım Kaya'nın imzasıyla yayımlanan açıklama dört öğretmenin öldürülmesi ile ilgilidir. Genel olarak PKK militanları tarafından öldürülen insanlarla ilgili değil.

İkincisi, dört öğretmenin kimler tarafından öldürüldüğünü belli ki Kaya bilmemektedir. Işık Kansu bilmekte midir? Nereden öğrenmiştir?

Üçüncüsü, Uğur Gören'in babası "oğlumu PKK'nin mi, yoksa devletin mi öldürdüğünü söyleyemem" dediğine göre, Kansu öğretmenleri öldürenleri adları, kimlikleri ile yazma zorunluluğunda hala ısrar ediyor mu?

Dördüncüsü, Kansu bölgede PKK kılığına giren üniformalı, üniformasız çetelerin işlediği cinayetlerden dolayı bu son cinayeti işleyenlerin de kimliklerinin kuşku altında olduğunu kabul etmektedir. Buna karşılık, Kaya'nın haklı olarak cinayet faili olarak ne devletin, ne de PKK'nin adını anmamasını ağır bir dille suçlarken ne yaptığının farkında mıdır?

Beşincisi, Kansu'nun, solculuğu Kürt sorununda polemik yaparken hatırlaması solculuğun kötüye kullanılması değil de nedir?

Her neyse...

Işık Kansu'nun bu yazısında "öğretmenlerin katilleri kesin olarak belli olmasa da, PKK'nin insanları öldürdüğü gerçeği unutulamaz" mealindeki sözleri bize bir fıkrayı anımsattı....

Fıkra bu ya... Günün birinde, yani henüz duvarların yıkılmadığı bir vakitte, Sovyetler Birliği'ni Amerikalı bir heyet ziyaret eder. Partili görevliler, heyeti Moskova'nın ünlü metrosuna götürürler. İvan Rusların büyük gururuyla "Bizde" der, "metro her on saniyede bir geçer."

Gelgelelim, on, yirmi, otuz saniye geçmiştir ve ufukta görünen bir şey yoktur. Amerikalılar "Hani on saniyede bir geçecekti" diye müstehzi bir edayla sorunca, İvan biraz bocalar ve ardından "Olabilir", der, "ama sizde de zencileri öldürüyorlar..."

Işık Kansu'nun solculuğu işte bu İvan'ınki kadar militancadır...

Cumhuriyet bu kadar "solcu" olmasa onunla anlaşmak daha kolay olacak galiba..!

Uğur Gören 26yaşında katledildi. Anne ve babasının acısı hiç dinmeyecek.

CIA kokain satarsa başkaları da eroin satar!

"The San Jose Mercury News gazetesinde yayımlanan üç bölümlük bir yazı dizisinde, 1980'lerde CIA'nın (Nikaragua'nın) sağcı kontralara parasal kaynak sağlamak için Los Angeles ve diğer bazı kentlerin kenar mahallelerinde yaşayan yoksul Siyahlar'a uyuşturucu satılmasına yardım ettiği ileri sürüldü. (...) Demokrat Parti senatörü Dianne Feinstein, iddiaların Senato Adalet ve İstihbarat komitelerinde ele alınmasını istedi. Şu anda Adalet Bakanlığı tarafından araştırılan konu hakkında CIA de bir iç soruşturma başlattı."

9 Ekim tarihli Yeni Yüzyıl gazetesinin haberi böyle...

Bu haber 12. sayfada yer alıyor. 4. sayfada ise bir başka haber var... Yüksekova'da yakayı ele veren polis-korucu karması çeteyle ilgili...

Okuyalım:

"Afganistan-Pakistan-İran-Türkiye hattını takip ederek dünyaya sunulan uyuşturucu pazarında bu çetenin çok önemli bir rol oynadığı ifade edilmektedir. 1993'e kadar uyuşturucunun tek hakiminin PKK olduğu, 1993'ten itibaren bu bölgede çıkan çatışmaların temelinde PKK ile bu çete arasındaki uyuşturucu pazarına hakim olma kavgasının yattığı, son yıllarda hakimiyetin bu çetenin eline geçtiği, uyuşturucu naklinde panzerler de dahil resmi araç ve görevlilerin kullanıldığı, çok büyük paralarla oynanarak büyük güce sahip oldukları belirtilmektedir."

CHP tarafından hazırlanan bir rapordan alınan bu satırları, "Devletin çete olayından haberdar olmasına karşın önlem almadığı" görüşü izliyor.

Demek oluyor ki ortada bir çete var.

Bu çete birtakım polislerle bağlı...

Uyuşturucu ticareti yapıyor...

Ve cinayet işliyor...

Panorama sayfalarında uzun zamandan beri, Türk kontrasının bir dizi suç örgütünün koordine edilmesiyle oluşturulduğu yazılıyor.

Öte yandan, şu son zamanlarda kontranın kimi kollarının yakayı ele veriyor olmasında, uyuşturucu trafiğini kesmek isteyen ABD'nin baskısıyla FBI'ın Türkiye'de operasyonları denetlemesinin rolü de bu sayfalarda dile getiriliyor.

Devlete egemen zirvenin organik bir parçası olan mafyanın devletle bağının ve faili meçhul cinayetlerdeki rolünün keskin işaretlerinin, kanıtlarının ortaya çıkmış olmasına rağmen, hiçbir soruşturmanın sonuna kadar sürdürülmemesi de büyük önem taşıyor.

Bir ara Ahmet Altan, Türkiye'de darbe söylentilerinin ardında, işte bu zirve ile bağlı yeraltı dünyasının yüz yüze olduğu krizin yattığını yazarken hiç de haksız değildi.

CIA'nın Nikaragua kontralarına para temin etmek için kokain sattığı bir dünyada, "Küçük Amerika" olma iddiasındaki Türkiye'nin ilgili ve yetkili kurumlarının benzer bir ticarete olan ihtiyacını anlamak için deha olmak gerekmiyor.

Bunun için deha olmak gerekmiyor ama, böyle kirli bir devlet iktidarı ile mücadele etmek için gerçekten yürekli olmak gerekiyor.

Bayrak krizinden Libya krizine...

Bir ara "nema" da kriz kafilesine katılacaktı ama, olmadı... Çalışanın cebinde patlayan kriz, bu cep ne menem bir cepse, öyle bir türlü dışarıya çıkamıyor. Çıkartmak için ise sendikalar bir yandan, sosyalistler öte yandan, ne yaparlarsa yapsınlar bir türlü başarıya ulaşamıyorlar...

Toplumsal muhalefet uzun ve uzun yıllar boyunca neredeyse yüzde 100'lük bir enflasyon, resmi kayıtlarla oranı saptanması olanaksız kitlesel bir işsizlik ortamında büyüyemiyor, "bayrak" krizlerinin, "dosya" krizlerinin, "Kardak" krizlerinin üstüne çıkamıyor. Çıkmak ne kelime, bu kriz labirentinin içinde yolunu yitiriyor, bir krizi aştım diyecek olsa öteki krizle yediğini-içtiğini, giydiğini- kuşandığını unutur hale geliyor.

Elbette krizler tıpkı silsileler halindeki dağlar gibi önümüzde yükselince, bütün bu krizlerin üzerine üniformalılar tüy diker gibi ortalığa bir "darbe" söylentisi yayınca, krizlerin krizi olarak "darbe" krizi ortaya çıktı ve buna "Libya" krizi de eklenince, toplum iyice serseme döndü...

Şimdi "arkana aldırma canbaza bak" taktiğiyle yüz yüzeyiz. Çalışanların ekmeği savaşın süngüsüyle kesile kesile küçülürken, medya yurttaşın arkasına geçmiş yapacağını yapıyor, yurttaş bir parça huylanınca da zirvedeki "krizle oynayanlar"ın dehşetengiz gösterilerine işaret ediliyor. Böylece yaşayıp gidiyoruz.

Bu, işin bir yanı...

Şimdi gelelim, Libya krizine...

Olan biten, medyada ciddi ve ciddi olmayan bütün yanlarıyla ele alındı. Kaddafi ne demiş, Erbakan ne yapmış, Çiller nasıl davranmış, günlerden beri dinlediğimiz, seyrettiğimiz, okuduğumuz haberlerde renkli, renksiz yansıtılmış...

Dergimiz baskıya girerken birkaç gelişme oldu.

Erbakan, "İcraatın içinden" başlığı altında yapacağını duyurduğu TV konuşmasını ertelemişti. Perşembe gecesi bu ertelemenin nedenlerinden biri ortaya çıktı. Libya, Türkiye'ye bir nota verdi ve bu notada Kaddafi'nin sözlerinin yanlış anlaşıldığı, Libya'nın terörün her türüne karşı olduğu belirtildi. Ayrıca Türkiye Cumhuriyeti'nin toprak bütünlüğüne ve sınırlarının dokunulmazlığına karşı Libya'nın herhangi bir olumsuz tutum içinde olmasının düşünülemeyeceği özellikle belirtildi.

Böylece Libya günlerden beri süregiden kampanya karşısında liderinin sözlerini bir bakıma "düzelterek" Refah'a politik savunma fırsatı verdi.

Ve Erbakan da bu "düzeltme"nin ardından "İcraatın içinden" başlıklı konuşmasını yaptı.

Libya'nın notası gösterdi ki, Kaddafi'nin konuşması onun amacını-aşmış, hepsi de Libya'da iş yapan müteahhitlerle ilişkili olan ve Libya ile ekonomik ilişkilerin rüyasıyla ağzı sulanan Yılmazlar'a, Demireller'e, Türkeşler'e, Ecevitler'e, Baykallar'a iç politika manevraları için iyi bir fırsat vermişti.

Ve Erbakan konuşmasını yaptı. Kaddafi'ye verdiği yanıt, bütün Türk milliyetçileri için, bütün Türk şövenistleri için, bütün Türk sosyal-milliyetçileri için ve bütün Türk yayılmacıları ve ayrıca milli kurtuluş savaşına yaptığı vurgular nedeniyle de bütün Türk kuvvacıları için alkışlanması gereken, "Türkiye'de Kürt sorunu yoktur, terör sorunu vardır" dediği için de, bütün Türk devrimcileri için, bütün Türk sosyalistleri için, bütün Türk demokratları için ve bütün Türk insan hakları savunucuları için mahkum edilmesi gereken bir konuşmaydı. İkna ediciydi. Türk yayılmacı çevrelerinin iştahını kabartıcıydı.

Ama şu anda siyasi partiler Türk devletine egemen oligarşinin ve Türkiye üzerinde kesin söz sahibi olan ABD ve AB'nin desteğini almak için öyle bir yarış içine girdiler ki, öylesine var olma - yok olma savaşı vermektedirler ki, CHP erime süreci içinde can havliyle öylesine debelenmekte, DSP Ecevit'in ne kadar yaşayacağına bağlı bir siyasetin fatalist burgacında öylesine önü alınmaz tiklerle kıvranmakta, birinin ömrü diğerinin ömrüne bağlı olan Çiller ve Yılmaz takımı öylesine bir merkez sağ katastrofunun çırpıntıları içinde hem kendi takımlarıyla, hem birbirleriyle öyle bir boğuşma içine girmişlerdir ki, onların gerçek hakim-i mutlakı olan zümrenin ve başlıca emperyalist devletlerin desteğini elde etmek için RP ile giriştikleri mücadele Türkiye'de bir sürünen kriz sürecine yol açıyor...

Gerçekte hepsi Libya'sından İran'ına kadar tüm Arap-Acem dünyasıyla para ilişkileri içinde yanıp tutuştukları, bu milletlerin pazarlarında söz ve karar sahibi olmak için elden geleni yaptıkları halde, Türk yayılmacılığının islami varyantı olan Erbakan'ı çelmeliyor, hırpalıyor, onu neredeyse "vatan haini" olmakla suçluyorlar.

Nasreddin Hoca'nın torunları gibi, bindikleri dalı kesmektedirler.

Bu arada Deniz Baykal'ın RP'nin Libya'dan 500 bin dolar aldığını iddia etmesi, ertesi gün de Mesut Yılmaz'ın bunun belgesini bulduğunu söylemesi ile ortalık iyice toza-dumana karıştı.

Baykal'ın sesi titriyor, Ecevit gürlüyor, Yılmaz köpürüyordu.

Köpürmekle kalmıyor.

Kalkıp gidiyor ve Türkeş'le görüşüyordu.

Ne oluyor dersiniz?

Geçen sayımızda, darbe söylentilerinin, bir darbenin hemen kapı eşiğimizde olduğuna işaret etmediğini yazmış ve darbe söylentisinin, bir darbe yönetimince yapılması gereken bütün icraata kendiliğinden yol açtığını anlatmıştık. Hani eski bir söz vardır, "darbe" tartışmaları tam da buna uygun cereyan ediyor; "Şuyuu vukuundan beter!"

Türk devletinin zirvesi, en başta belirttiğimiz gibi, toplumsal muhalefetin sağlık yayan mücadelesinin kısık sesinden yararlanıyor ve krizle oynuyor.

Krizi sürdürüyor ve onun "nema"sını ya da "rant"ını yiyor.

Briçte empas yapmak gibi bir şey, her durumda en iyi pozisyonda oluyorsun.

Krizi kışkırtıyor. Ne pahasına? Kendi devletini temsil eden Başbakanı rezil etme pahasına... Kaddafi "sana hakaret etti" diyor, ardından Kaddafi'nin ağzına almadığı terimleri kullanıyor "pişkin" adam diyor, "delinin ayağına giden delidir" diye küfrediyor.

Sonuç?

Zirve her durumda kazançlı çıkacağından emindir.

Krizle oynamak, ya Erbakan'ı tıpkı Kaddafi'nin huzurunda yaptığı gibi konuşturacak; "PKK terörü dış kaynaklıdır" diyecek, ardından "dış kaynağı" bu partinin de saflarında bir hayli bulunan istihbarat örgütü mensuplarından öğrenecek, diyelim ki, önce hafiften, sonra da şiddetli İran'a, Suriye'ye kafa tutacak ve böylece memleketin hem milliyetçi, hem müslüman gözbebeği haline gelecek... Ya da bu partinin beyni bulanacak, gençlerin tabiriyle kafası atacak, Milliyet grubunun tabiriyle "radikalleşecek" ve 68 kuşağının bildiği Tophaneli tabiriyle zıvanadan çıkacak, kendi islami fundamentalistlerinin bir erken doğum yapmasını önleyemeyecek, derken maceraya sürüklenip defteri dürülecekler listesine girecek...

Şu da var...

Ortadoğu'da çok önemli bir yerde bulunan Türkiye'nin gelecek on yılları, işin aslına bakılırsa bugünden hazırlanıyor.

Nasıl hazırlanacak?

Bunu Amerikalı enine boyuna düşünüyor.

Çiller bir Amerikan muhibbi olarak Refah'ın "aslan terbiyecisi"dir. Aslan da İran'ın eli kılıçlı temsilcisidir.

Çiller'in salt "dosyalar" yüzünden Refah'a sarıldığı iddiası son derecede kriminal bir bakış açısını yansıtmaktadır.

Dışişleri Bakanı, Refah'ı marke etmektedir.

Bu hizmetinin karşılığı olarak, elbette "dosya"larını beyaz birer sayfaya çevirmesi, bütün bu macerada çok da önemli değildir.

Dikkatle bakınız:

Refah hükümetten kaçmak için çırpınsa bile, Çiller onu asla bırakmayacaktır...

Terbiye edene kadar...

Şimdi sorulan soru şudur:

Bütün bu krizle oynama kavgası, besbelli ki, Refah'tan çok DYP'yi çatlatmayı ve Çiller'i tasfiye etmeyi hedeflemektedir. Merkez sağda stabil bir durum yaratmak Türk oligarşisinin en büyük emelidir.

Peki ama Amerikan görevlisi bir kadını niçin tasfiye etmek istiyor bütün bu siyaset erbabı?

Bunlar gerçekten memleket bağımsızlığına aşık kemalistler midir?

Hayır, hayır...

Böyle bir şeyin modası geçti.

Bunlar, birbirinden farksız partilerdir.

Oligarşiye ve emperyalist merkezlere diyorlar ki, "Biz ondan daha iyi hizmet vereceğiz".

Tıpkı aynı sokakta beş bakkal dükkanı arasındaki rekabet gibi bir şey...

Bakkalın müşterileri, bu partilerin seçmenleridir.

Yaltaklandıkları ve hizmet sunmak için tepindikleri de bakkalın genel bayiidir...

Son cümlemiz şu:

Krizle oynamak, boş tabancayla oynamaya benzer.

Şeytan doldurur.

Siz TV'lerde islamcı grupların polisle karşı karşıya geldiklerinde ortaya çıkan manzaraya hiç dikkat ediyor musunuz?

Polis mahvoluyor.

Ve biz...

Polisin islamcıların karşısındaki aczine çok, ama çok üzülüyoruz!

Son söz mü dedik?

Yanlış...

Son sözümüz şudur: Bir memlekette toplumsal muhalefet ayağa kalkamıyorsa, o memlekette devletin zirvesindekiler krizle oynar ve herkes de bu oynayan kriz filmini seyrede seyrede yüzde 100'lük enflasyonla, işsizlikle, işkenceyle, köy yakma, insan kırma olaylarıyla koyun koyuna yaşar...

Yaşamak istemeyen ayağa kalkar.

Krizin panzehiri toplumsal muhalefetin kuvvetidir...

Diyarbakır'a giden araştırma heyetinden ÖDP MYK üyesi Necmi Demir'le görüştük

'Devlet isterse *öğretmenleri* kimin öldürdüğünü ortaya çıkarabilir'

Diyarbakır Demokrasi Platformu'nun çağrısı üzerine çeşitli siyasi parti ve kitle örgütü temsilcileriyle birlikte cezaevi katliamını ve Hantepe köyünde 4 öğretmenin öldürülmesini araştırmak üzere 3 Ekim'de Diyarbakır'a gittiniz. Sen 6 ay kadar önce de Barış Treni ile Diyarbakır'a gitmiştin. O zamanki Diyarbakır'la bugünkü Diyarbakır'ı karşılaştırır mısın? Bir farklılık var mı?

Doğrusunu söylemek gerekirse çok büyük farklılıklar gördüm. Misafir olmama rağmen benim için bile ürpertici bir hava vardı. Kentin üstüne sinmiş bir tedirginlik ve korku vardı. 6 ay önce insanlar çok daha rahattı. Kendilerini istedikleri gibi ifade edebiliyorlardı. Oysa şimdi durum çok farklı.

Bu durum gündelik yaşama nasıl yansıyor?

Şimdi herkes korkarak, etrafına bakınarak dolaşıyor. Acaba ben de mi kaçırılacağım diye düşünüyor. Doğrusu aynı kuşkuyu ben de hissettim. Sabah kaldığım bir öğretmenin evinden çıktığımda yanımdan bir araba geçti, ilerideki polis arabasının yanında durdu, kuşkulandım. Bindiğim taksinin şöföründen kuşkulandım. Bu durum sadece bana özgü değil. Diyarbakır'da hemen herkes aynı durumda. Bu çok doğal. Çünkü son bir ay içinde arkada tanık bırakarak evlerinden alınan ve sonra cesetleri bulunan insanların sayısı 16'yı bulmuş. Dikkat çeken noktalardan biri şu ki, daha çok sıradan insanları kaçırıyorlar. Bütün herkesi terörize etmeye yönelik bir politika izlendiği kanaatı oluşuyor.

Bu kaçırılmalar ve faili meçhullerle cezaevi ve öğretmenlerin öldürülmesi arasında bir bağlantı kurulabilir mi?

Bence evet. Cezaevindeki katliam bilerek, tasarlanarak yapılmış bir katliam. Bölgede son zamanlardaki olaylarla birlikte düşünmek doğru olur. Kaçırılmalar, cezaevi katliamı, Hantepe, Maden ve belki de Erzurum'daki son köy baskını girişimini hep birlikte düşünmek gerekir. Örneğin cezaevi katliamının üstünü örtmek için Hantepe'de öğretmenlerin öldürüldüğü konuşuluyor Diyarbakır'daki demokrat kamuoyunda...

Hantepe köyüne ne zaman ve kiminle gittiniz?

ÖDP, HADEH, DBP, Pazartesi Dergisi, ÇHD, İHD, TOHAV, TMMOB ve TTB temsilcilerinden oluşan bir heyet oluşturmaya çalışmıştık. 3 Ekim perşembe günü Hantepe köyüne gittik. Köye ulaştığımızda kim olduğumuzu bilmedikleri için köylüler önce ortaya çıkmadı. Daha sonra yavaş yavaş çıktılar. Önceleri konuşmalarda ortalama şeyler söylüyorlardı, "Bunu kim yapmışsa çok kötü oldu" gibi...

Hantepe köyü ilginç bir köy; 300 haneli ve yaklaşık 2000 nüfuslu. Bölge ortalamasına göre zengin sayılır. Son seçimlerde en çok oyu HADEP almış, arkasından Refah geliyor. 1989 yılında koruculuk teklifini reddetmişler. Ama köyden hiç dağa çıkan da olmamış. Bölgenin en sakin, çatışmaların en çok dışından kalmış istisnai yerleşim birimlerinden biri...

Toplu konuşmalarda köylüler kimin yaptığını belirtmeden ortaya konuşuyorlar ama teke tek görüşmede bunun PKK ile değil devletle bağlantılı olduğunu ima ediyorlar. En azından PKK'nin yaptığına kesin olarak inanmıyorlar.

Olayın birinci derecede tanıkları, yani serbest bırakılan üç öğretmen ve gözaltına alınan iki köylü, yani Mehmet Ali Bozbağ ve İhsan Tekin, bu beş görgü tanığı olayı aydınlatabilir. Yeter ki devlet, resmi yetkililer bu olayı aydınlatmak istesinler. Eğer bu olay aydınlanmazsa, mümkün olmadığı için değil istenmediği için karanlıkta kalacaktır.

Bu görgü tanıklarıyla görüşmenizi resmi yetkililer engellemeye kalkıştı mı?

Ben böyle bir izlenim aldım. Bizden bir gün önce TTB ve TMMOB temsilcileri serbest bırakılan ve Diyarbakır'da olan bir kadın öğretmen var, onunla görüşmüşler. Ancak önce Diyarbakır Valisi öğretmenle görüşmüş sonra da Öğretmen Evi'nin müdürünün yanında öğretmenle görüşmelerine izin verilmiş. Bu ortamda kadın öğretmen fazla konuşmamış ve doğru- dürüst bir görüşme gerçekleşmemiş. Biz de görüşmek için çok uğraştık ama mümkün olmadı. Ailesi kimseyle görüşmek istemedi-

Köylüler öğretmenleri PKK'nin öldürdüğüne inanmıyorlar.

Zor bir yazı

Sevgili Aydın Engin, Niye yalan söyleyeyim, otuz küsur yıldır bir tek ileri adım bile atmaksızın sürekli aynı yazıyı yazma becerisini nasıl olup da gösterdiklerine hep şaşırdığım başyazarların bulunduğu Cumhuriyet'i epeydir okumuyordum. Taa ki sen ve Oral orada yazmaya başlayana kadar. Özellikle senin "Tırmık" köşeni büyük bir zevk ve keyifle izler olduğumdan bu yana gençlik yıllarıma yeniden dönüş yapıp artık sabahları gazete bayiine vardığımda eskiden olduğu gibi "Bir Akşam, bir Cumhuriyet" dercesine, "Bir Demokrasi, bir Cumhuriyet" demeye koyulmuş bulunuyorum. Gazete satıcısı çocuk aynı otuz yıl önce olduğu gibi bu kez Akşam'ın yerine Demokrasi'yi itinayla Cumhuriyet'in içine saklayıp ikisini birden çekine çekine elime tutuşturuyor. Türkiye solunun mazoşist geleneğinden olsa gerek, bu davranıştan bile bir tür haz duyup (kimbilir ayrıcalıklı olmanın hazzıdır herhalde) evin yolunu tutuyorum. Ancak geçenlerde "Aslında Bu Dünkü yazıdır" ve "Epey Kişisel Bir Yazı" başlıklı yazıların peşpeşe yayınlanınca içimi tuhaf bir burukluk kapladı. Açıkçası keyfime ot tıkadın. Sana bir şeyler söylemeliydim. Ama nasıl? Önce ne söylersem söyleyeyim sana değemeyeceğimi, ulaşamayacağımı düşündüm. Yöntemimiz, kavrayışımız, yorumlayışımız çok farklıydı! Bir an moralim bozulur gibi oldu. Sonra biraz toparlandım ve aceleyle Veysi'yi arayıp bu haftaki dergide bir yer olup olmadığını sordum. Müspet cevabını alınca bu zor işe soyundum. Kimbilir, belki?..

Sevgili Aydın,

Sonunda bir ortak payda yakalar gibi oldum: "Ben ve arkadaşlarımsa hala sosyalistiz, marksistiz" diyorsun. Sosyalistlik ortak paydasının yeterli

olduğu kanısındayım. İşi marksizme kadar uzattığımızda "Ne o, ne o"nun haklılığı, "Ya o, ya o"nun kabalığı, ilkelliği karşısında gözden kaçıveriyor" değerlendirmen kolaylıkla çürüyüverirdi. Bu yolu seçmeyeceğim. Çünkü bazılarımızın artık hor gördüğü Lenin'e uzanmadan sadece Marx'ın İrlanda meselesine ilişkin yaklaşımı bile nerede ve nasıl taraf olunması gerektiğini oldukça duru bir biçimde göstermeye yeter sanırım. Gene ezen ve ezilen ulus milliyetçilikleri meselelerine de, devlet terörü, kitle terörü, sınıf terörü ve bireysel terör meselelerine de değinmeyeceğim. "Terör" kavramının üzerinde nasıl oynandığını, bu kavramın kimlerin silahı olduğunu, Irak'ta ve Libya'da onbinlerce insanı bombalayan Bush'un ve Clinton'ın nasıl demokrasi havarisi kesilebildiğini anlatmayacağım. Gene, Mandela'nın ANC'sinin veya Arafat'ın FKÖ'sünün nasıl teröristlikten demokratlığa terfi ettirildiğinin üzerinde de durmayacağım. "Terör" kavramının göreliliğinden ise hiç bahsetmeyeceğim. Ama bir tek konudan, önünde hiçbir sıfat bulunmayan "demokrasi" meselesinden bahsedeceğim. "Demokrasinin daha iyisi icat edilmedikçe mümkün olan en iyi (optimum) çözüm olduğu kanısındayım" diyorsun. Öyle olduğunu kabul edelim. Böyle bir demokrasi için bile gerçekte onun tam da düşmanı olanlara karşı ezilenlerin yüreklerini de ortaya koyarak mücadele etmelerinden daha doğal ne olabilir ki? Demokrasi, hep ezilenlerin kendilerini sürekli olarak mağdur ve zavallı durumda göstermeleri gereken bir rejim midir? Demokrasi için mücadele edenler mücadelelerini hep ağlayıp sızlayarak mı sürdürecekler? Ya da hep oturdukları yerde oturmaya devam ederek mi? Sessiz kalıp, hareket etmeyerek mi? Mücadele içinde kendilerini de güçlü hissedip, özgüven kazanmayarak mı? Eğer demokrasi betimlendiği gibi kırılgan bir bakire değilse, en ufak rüzgarda yıkılıveren bir ağaç değilse güçlü beslenmeye ihtiyacı var demektir. Bu gücü ise ancak kendisini ayakta tutmak isteyenlerin dirençlerinden alabilir. Bilmem anlaşıyor muyuz?

Bir tarafta, Deniz Gezmiş'i, Yusuf Aslan'ı, Hüseyin İnan'ı asan (ve daha nicelerini), binlerce devrimciyi, sosyalisti, demokratı gözünü kırpmadan katleden, yoksul köylüleri topraklarından süren, bombalayan, kurşunlayan, hayvanları bile öldüren, onlara dışkı yediren, çocuklarını dağa çıkmak zorunlu tercihiyle karşı karşıya bırakan özel savaş rejimi ve karşındakiler... Karşısındakiler aynı zamanda biz'iz. Yöntemlerimiz kuşkusuz farklı olacaktır. Bunun coğrafi, kültürel, geleneksel nedenleri var. Ama düşmanımızın ortak olduğunu hepimiz kabul etmek zorundayız. Bunu nasıl görmezlikten geliriz. Lütfen tarafsızlığımızı korumayalım (ya da senin deyişinle demokrasi tarafında yer alalım, ama bu demokrasinin içini doldurarak. Çünkü onun içini doldurmak bizleri taraf tutmaya itecektir), aksi halde kısa süre içinde aynı kaderi paylaşacağız.

Saygılar, sevgiler
Şadi OZANSÜ
ÖDP Parti Meclisi üyesi

Necmi Demir

ğini söyledi.

Biz ancak köyülülerle görüşebildik. 30 Eylül gecesi saat 11.40 sıralarında birisi düzgün Türkçe konuşan iki kişi köye geliyor. Kahveden çıkarken şimdi gözaltında olan iki köylüyü yanlarına alarak ve köyün içinden 200 metre kadar yürüyerek öğretmenlerin lojmanlarına gidiyorlar. 7 öğretmeni alıp, 11 kişi olarak yine aynı 200 metrelik yolu köyün içinden yürüyerek köyden çıkıyorlar. Köyün 150-200 metre kadar dışında bir çeşme var burada 3 kadın öğretmeni bırakıp diğer 4 öğretmeni de 100 metre kadar ileride öldürüyorlar.

Serbest bırakılanlar neye göre bırakılmış, öldürülenler neye göre.. Görüşmelerden bu konuda bir şey çıkıyor mu?

Hayır, bunu köylülerden anlayamadık. Daha önce sözünü ettiğim gibi geride 5 tane canlı görgü tanığı var. Onlarla konuşulduğunda herşey çok açık olarak anlaşılır. Yeter ki olay aydınlıtılmak istensin. Ama resmi yetkililerin bu olayın üzerine gidip, aydınlatacaklarını doğrusu sanmıyorum. Üstünü örtmeye çalışacaklardır.

Bu 10 yıllık zaman içinde PKK'nin yüzlerce köy baskını olmuştur. Şimdiye kadar bu büyüklükte ve konumdaki bir köyü iki PKK militanının bastığı görülmüş mü? Var mı böyle bir örnek?

Böyle bir örnek yok... Köylülerin büyük kısmı belki okuma-yazma bilmiyor ama 10 yıllık tecrübeleriyle konuşuyorlar. PKK'nin yaptığına inanmıyorlar. Ama açıkça devlet kaynaklı olduğunu da söyleyemiyorlar.

Öğretmenlerin ölümünün hemen ardından medya yoğun bir propagandaya girişti ve tereddütsüz bir şekilde olayı PKK'ye mal etti. Bu tip yayınlar bölgede nasıl karşılanıyor, insanlar ne düşünüyorlar?

Bu yayınlar bölgede daha da korku salıyor. Benim izlenimim o. Bu yayınlarla son zamanlardaki faili meçhüller arasında bağ kuruyorlar ve daha çok tedirgin oluyorlar. Bu da bölgedeki baskıyı, korku ortamını güçlendiren bir şey...

5-6 ay önce hükümet krizi vardı, bölge daha rahattı. Refahyol hükümetinden sonra baskı ve korku yoğunlaşmış durumda... Belki de hükümeti de aşan bir olgudan söz etmek mümkün mü?

Evet, belki de... Sanki bir süre önce çeşitli nedenlerle bölgede sinmiş veya geri çekilmiş olan bir çete, devlet içinde yuvalanmış bir odak yeniden harekete geçmiş gibi bir izlenim var. Son zamanlarda meydana gelen olaylar bunun işaretleri veriyor...

Soru işaretleri artıyor...

Pazartesi dergisi adına araştırma heyetinde yer alan **ayşe düzkan** izlenimlerini Söz'e yazdı

hantepe köyü ovalık arazide, çevresinde pamuk tarlaları var. köy halkı esas olarak bu pamuklardan geçimini sağlıyor. arazinin yapısı herhangi bir gerilla grubunun varlığına da, seyahat etmesine de uygun değil. köy ilk bakışta terkedilmiş görüntüsü veriyor çünkü dışarıda tek bir kişi bile yok. biraz sonra kapıların dışına çıkan çocuklarla konuşuyoruz. öğretmenlerinin ölmesinden üzgünler, hiç biri bir şey duymamış! köyde biraz gezdikten sonra önce gençler, sonra diğer erkekler bize bilgi vermeye başlıyor.

anlatılanlar hayli karışık. cinayeti işleyen iki kişi önce kadın öğretmenlerin kaldığı lojmana, daha sonra da erkek öğretmenlerin kaldığı lojmana gitmişler. yanlarında götürüp bir süre sonra serbest bıraktıkları öğretmenler bir süre bekledikten sonra arkadaşları geri dönmeyince muhtara haber iletmişler muhtar da imama haber vermiş ve imam köye öğretmenlerin kaybolduğunu anons ederek aranmalarını istemiş. köyün çok yakınında karakol var, oraya da haber vermiş. bazı köylülerin silah seslerinden sonra bir araba sesi duydukları da söyleniyor. araba sesi, saldırının pkk gerillalarınca yapılmış olması ihtimalini zayıflatıyor.

köylüler, öğretmenlerini korumadıkları söylentilerinden belli ki rahatsızlar, ayrıca da öğretmenlerine içten bir sevgi duydukları belli. hemen hepsi, "onları götüreceklerine keşke bizi götürselerdi," diyor. köyün imamı da muhtar gibi diyarbakır'da olduğu için köyün müezzini bizi küçük caminin avlusuna toplayarak bilgi veriyor. anlattıkları yukarıda aktardığımız bilgiler. köyde korucu olup olmadığı sorusuna ise, "bize öyle şey luzum etmez," diye cevap veriyor. köyden gerillaya katılan da olmadığını öğreniyoruz. yani bölgede süregiden çatışmaların dışında kalmış bir köy.

diyarbakır'da görüştüğümüz bölgede çalışan basın mensupları ise pkk'nin türkçe eğitime yönelik bir saldırı gerçekleştirdiğinde aynı zamanda okulu da yaktığına, ayrıca pkk'nin herhangi bir köye yönelik eylemlerinde bütün köylüyü köy meydanına toplayarak propaganda yaptığına, bu olayın böylesi bir tipik eylem tarzından farklılık gösterdiğine dikkati çekiyorlar ve bunu pkk'nin ve ernk'nin olayı yalanlayan açıklamalarıyla birleştiriyorlar.

en şaşırtıcı nokta ise şu; gerek valiliğin olaydan hemen sonra yaptığı basın açıklamasında, gerekse hürriyet gazetesinde yayımlanan telsiz konuşmalarında cesetlerin köyün on kilometre ötesinde bulunduğu söyleniyor. oysa bütün heyetle birlikte gördüğümüz gibi cesetler köyden en fazla dört yüz metre uzakta bulunmuş! hadi resmi açıklamada dil sürçtü, olayı gerçekleştirenlerin bu kadar yanılması mümkün mü? ayrıca, bölgede 5 kilometrede bir jitem karakolu olduğunu herkes biliyor. bu şartlar altında siz pkk olsanız telsizle haberleşir misiniz?

bir de katillerin hani bölgesinde yakalanan pkk militanlarının arasında olduğu yönündeki açıklama var. hani, lice yakınlarında, diyarbakır'dan oldukça uzakta. bu işi yapanların iki üç günde oraya varıp bir de öldürülmeleri maddeten mümkün değil. hadi diyelim oraya uçtular, cesetleri neden görgü tanıklarına, mesela öğretmenlere teşhis ettirilmedi?

hantepe katliamındaki sorular cevaplanmayı bekliyor.

cezaevindeki ölümlere tepki sürüyor

diyarbakır cezaevinde bir süre önce on tutuklunun öldürülmesi olayına tepkiler ise sürüyor. diyarbakır'ı ziyaret eden heyet, bir kısmı olayda çocuklarını kaybeden tutuklu yakınlarıyla görüştü. tutuklu yakınları, cezaevinde açlık grevinin sürdüğünü, koğuş temsilcileri dışında kimsenin görüşe çıkmadığını anlatıyorlar. başsavcıyla yapılan görüşmede, savcı, soruşturmanın sürdüğünü dolayısıyla olay hakkında konuşmak istemediğini belirtiyor. ancak cezaevi'ne müdahele için özel tim görevlilerini çağırdığını kesinlikle yalanlayarak yalnızca çevik kuvvet'ten yardım istediğini söylüyor. buna karşılık tutuklu yakınları, çocuklarından aldıkları bilgileri aktarırken, demir çubuklarla tutukluları dövenler arasında sakallı kişilerin bulunduğunu ve çevik kuvvet mensupları arasında sakallıların olmadığını ve bu kişilerin akla özel tim görevlilerini getirdiğini söylüyorlar.

tutuklu yakınları cezaevindeki gerginliğin tutukluların itirafçı olmaya zorlanmaları üzerine çıktığını, tutukluların, önce koğuşların açıldığı şebeke adı verilen bölüme yüzüstü yatırılarak demir sopalarla dövüldüklerini ancak burada ölen olmadığını, burada aynı teklif yapılıp reddedildikten sonra teker teker görüş kabinlerine alındıklarını ve başının arkasına vurulmak suretiyle kafası kırılan ve beyni dışarı akan ahmet çelik'in ilk can veren olduğunu, koğuş temsilcisi rıdvan bulut'a ise konumu itibarıyla daha hunharca davranıldığını da çocuklarından dinlediklerine dayanarak aktarıyorlar.

tutuklu yakınlarının ölen çocukları için düzenledikleri mevlid'in valilikçe yasaklanıp, mevlid sırasında dağıtılmak üzere hazırlanmış bisküvi ve tatlılara el konması ise büyük tepki topladı. hani ibadet hürriyeti filan...

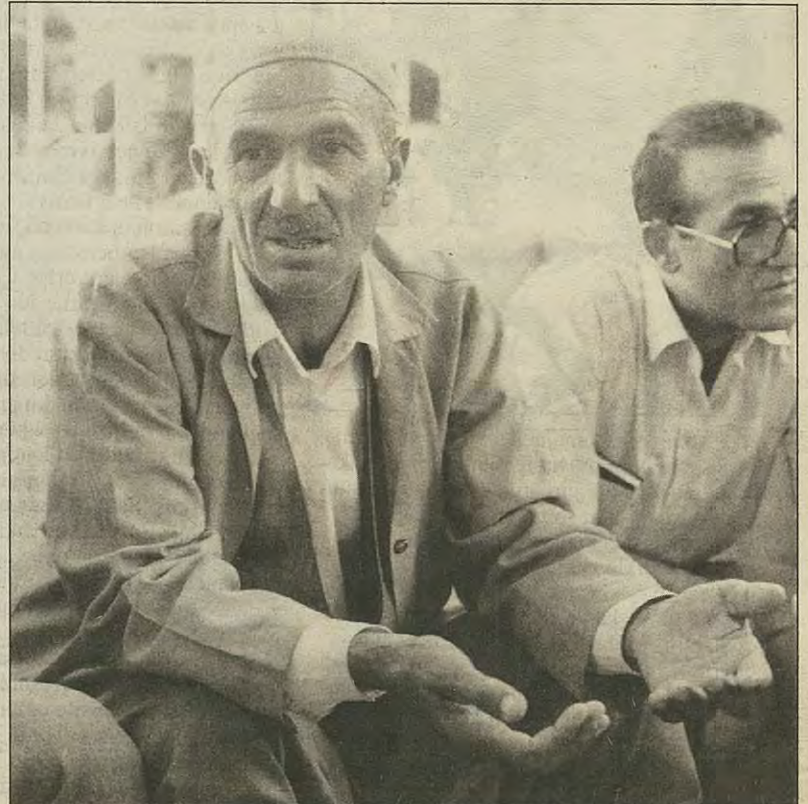
faili meçhullerde artış

diyarbakır faili meçhul cinayetlerin sık sık görüldüğü bir şehir ancak son zamanlarda bu olayların sayısındaki artış endişe verici. son yirmi günde şehirde tam onaltı kişi kimliği belirsiz kişilerce kaçırıldıktan sonra ölü bulunmuş.

bunlardan nasır alan'ın babası mehmet alan'la görüştük. mehmet alan, 10 eylül gecesi saat üç sıralarında evlerinin kapısının çalındığını, gelenlerin amcası abdurrahman'ın adını verdiklerini bunun üzerine kapıyı açtıklarını anlattı. ellerinde telsiz olan dört kişi nasır'ı kısa bir süre gözaltına almak üzere geldiklerini söyleyip bir arabayla oradan uzaklamışlar. araba oradan ayrıldıktan bir süre sonra nasır eve telefon ederek, ağlamaklı bir sesle kendisini birkaç soru sormak üzere tuttuklarını söylemiş. bu olaydan dört gün sonra bismil yolunda cesedi bulunmuş.

nasır alan'ın cenazesini yıkayan yaşlı bir yakını ise, boynunda ve bileklerinde kollarının arkadan bağlandığını akla getirecek ip izleri olduğunu, sırtında ise et parçalarının koptuğunu, bunun da yerde sürüklenmekten kaynaklanabileceğini söyledi. nasır alan'ın boynundan girip başından giren bir kurşunla can verdiği, bu yaradan cenazesi yıkanırken bile kan geldiği, göğsünden girip sırtından çıkan kurşun yarasının ise kanamadığı ve dolayısıyla bu kurşunun öldükten sonra sıkıldığını da tercüman yardımıyla öğrendik.

nasır alan, diyarbakır'da kimliği belirsiz kişilerce canı alınan onaltı kişiden yalnızca bir tanesi. diğerlerinin hikâyeleri de en az onunki kadar can acıtıcı. hantepe olayında gözaltına alınan köylülerin duruşmaları önümüzdeki günlerde yapılacak. ya biz, diyarbakır'da olup bitenleri anlamak için, onlarla ilgili biz ne yapacağız?

Yanından gözaltına alınan oğlu Nasır Alan'ın cesedini dört gün sonra Bismil yolunda bulan babası derdini kime anlatsın?

Savaşa biz karar vermedik, ama barışa karar verebiliriz

Ölüm sussun, hayat konuşsun!

Ayla ÖNDER

“Savaş, barış isteyenlerin çaresizliği üstünde yükseliyor!” Güya kimse savaş istemiyor ve hemen herkes barıştan yana olduğunu söylüyor. Ama savaşı durduracak bir güç toparlanamıyor.

“Barış için 1 milyon imza kampanyası” girişimcileri, geçtiğimiz hafta başlattığı kampanyayla barıştan yana insanlardan 1 milyon imza toplamayı hedefliyor. Yazının girişinde yer verdiğimiz anlamlı sözler kampanyanın bildirisinde kullanılıyor. Ve bildiri şöyle devam ediyor;

“Her sabah, bütün yüküyle üstümüze çöküyor. Savaşın orta yerinde değilsek, haberleri izliyoruz. Savaşın orta yerindeysek savaşa sürükleniyoruz. Bu savaşa biz karar vermedik. Ama barışa karar verebiliriz. Unuttuğumuz barışı düşleyebiliriz. Düşleyebilmek, en büyük gücümüz. Biz düşledikçe barış canlanacak, soluk almaya başlayacak. Önce bir sussun silahlar. Ölüm sussun. Hayat konuşsun!”

“Ölümün susmasını isteyen” her görüşten, her meslekten insanlardan bir imza isteniyor. Sadece bir imza...

Hiçbir siyasal parti veya grup ya da görüş damgası taşımayan, barıştan yana bütün güçlere açık olmayı amaçlayan “Barış için bir milyon imza girişimi”nin sözcülüğünü avukat Eşber Yağmurdereli yapıyor.

Çok sayıda siyasetçi, sanatçı, öğretim üyesi, gazeteci, sendikacı tarafından desteklenen bu kampanyanın “ilk imzacıları” arasında şu isimler dikkat çekiyor:

Aydın Güven Gürkan, Abdülmelik Fırat, Adalet Ağaoğlu, Ahmet Kaya, Akın Birdal, Ata Soyer, Ataol Behramoğlu, Algan Hacaloğlu, Atıf Yılmaz, Aydın Aybay, Bülent Akarcalı, Bayram Meral, Can Yücel, Fethullah Erbaş, İshak Alaton, Esin Avşar, Mihri Belli, Murat Karayalçın, Müjdat Gezen, Orhan Pamuk, Murat Belge, Türkan Şoray, Ufuk Uras, Toktamış Ateş, Zeki Ökten, Zülfü Livaneli...

BARIŞ İÇİN BİR MİLYON imza GİRİŞİMİ

Yağmurdereli: Barış ortak bir düş

Kampanyanın sözcüsü Eşber Yağmurdereli ise kampanyanın başladığı gün gazetecilere şunları anlatıyordu;

“Dünya kurulalı beri barış insanlığın en önemli ortak düşlerinden biri. Toplumların kaynaşma dönemlerinde sıcak çatışmalar daha da yoğunlaştığında, barışa duyulan özlem ve ona ulaşma çabası çok daha yoğun yaşanıyor ve barış daha çok istenir hale geliyor.

Tarih boyunca bu türden kaynaşmaların ve çatışmaların alanı olmuş Türkiye coğrafyası, 10 yılı aşkın bir süredir yine benzeri bir sıcak çatışmayı yaşıyor. Bilindiği kadarıyla her gün onlarca insan bu çatışmalarda ya yaşamını yitiriyor ya yaralanıyar.

Yaklaşık üç bin kişi gözaltında, yargısız infazlarda ya da faili meçhul cinayetlerde yaşamını yitirmiş bulunuyor. Üç milyonu aşkın yurttaş, yerlerinden köylerinden edilip, ülke içinde göçmen haline gelmiş durumda.

Daha da önemlisi yitip giden insan yaşamları ve çekilen onca acılar giderek sıradan olaylar olarak algılanıyor. Yaşananlar karşısındaki toplumsal duyarsızlık, geleceğini ve ortak düşlerini yitirmiş bir toplumun ana özelliğini oluşturuyor. Artık ortak bir düşümüz yok. Birlikte heyecanlanamıyoruz. Hayatla ölüm arasındaki çatışmada, hep hayatı seçtiğimiz halde sürekli ölümü ve ölümleri yaşıyoruz.

Bu ülkede yaşama hakkımız güvence altında değil. Bilmediğimiz yerlerde, bilmediğimiz insanlar bizim yaşamamız ya da ölmemiz gerektiği konusunda kararlar alıyorlar. Savaşı sürdürme politikasının gereği, provokatif eylemler sonrasında ölü bedenlerimiz, ya lanetlenmiş ya da kutsanmış cenazeler olarak gazete sayfalarından, TV ekranlarından toplum önüne sürülüyor. Toplanmak, bir araya gelmek, duygu ya da düşüncelerimizi birlikte ifade etmek istiyoruz. Ya da bulunduğumuz yerden yazmak, konuşmak istiyoruz. Kelepçeleniyoruz. Korku, kuşku, tehdit gibi duygular bütün toplumu kuşatıyor ve egemenliği altına alıyor.”

Eşber Yağmurdereli’nin konuşması şöyle bitiyordu:

“Neleri yitirdiğimizin ya da yitireceğimizin önemi yok. Kazanacağımız ortak bir gelecek var.”

Bu gelecekte yığınların ortak olarak bir isteği var. Barış... Barış... Barış... Barışın bir imza ile sağlanmayacağı çok açık.

Ancak bu küçük adımda farklı düşüncelerden insanlar tek bir amaç için, imza çerçevesinde de olsa bir araya gelirse, bu, barış düşlerini, barış umutlarını artırabilir.

***Esra Koç** (İmza girişiminin gönüllü çalışanı)*

‘Barış sağlanmış gibi teşekkür telefonları geliyor’

Kampanya tamamen sivil bir inisiyatif olarak örgütlendi. Tabii ki bizim ülkemizde sivil girişim alışkanlığı olmadığı için herkes şunu soruyor; “Kim yapıyor? Bunun arkasında kim var? Kim finanse ediyor?” Genellikle HADEP’i ya da ÖDP’yi aramaya çalışıyorlar arkasında. Tabii ki ÖDP, HADEP ve başka partiler bu girişimin içinde yer alabilir, ya da destekleyebilir. Kendi örgütlerinde bu girişim adına işler yapabilirler. Ama herhangi bir kurumun adına yapılan bir şey değil bu. İnsanların tabii ki siyasi görüşleri var. Bu görüşleri çerçevesinde barış için bir şeyler yapabilirler.

Böyle bir girişimle ilgili düşünce 1 Eylül Dünya Barış Günü şenliklerinin organizesi sırasında çıktı. Türkiye’de giderek yoğunlaşan cenazeler nedeniyle, giderek gerginleşen bir ortam var. Bunun farkına varan duyarlı insanlar barışla ilgili bir şeyler yapmak, katkıda bulunmak amacıyla bir güç oluşturmaya çalışıyorlar.

Ve şimdi insanların sıkça sorduğu bunun arkasında kim var sorusunu yanıtlayabilmek için de imzalar toplandı. Arkamızda bunlar var diyebilmek için bir ilk imzacılar ağı oluşturduk. 270 civarında imzacı var. Bunların geniş bir yelpaze içinde olmasına çalıştık.

Herkesin barış tarifi ya da savaş tarifi kendisine göre. Birtakım insanlar “savaş yok, sıcak çatışma var” gibi bana tuhaf gelen tarifler yapıyorlar. Ama herkes bir şekilde bir gerilim olduğunu hiç olmazsa ifade ediyor. Her iki tarafta verilen ve hergün çoğalan kayıplar insanları çok rahatsız ediyor ve bir tepki var. Dolayısıyla bu girişim, bunu toparlayabilmek için yapılmış bir şey.

‘Barış için ne yapabilirim?’

Şimdi belli bir mantık çerçevesinde bütün illerde ve ilçelerde bu tür sivil gruplar oluşmasını ve onlar vasıtasıyla tüm Türkiye’den imza toplanmasını istiyoruz. Yani burada oluşturduğumuz çerçevenin tüm Türkiye’de aynı mozaikle karşılığını bulmasını istiyoruz.

Bu girişim İstanbul’dan başladı. Ancak, Urfa’da ya da Diyarbakır’da da aynı mozaiği içeren bir imza girişimi olması ve herkesten imza toplanması hedefleniyor.

Bu girişim için kullandığımız büronun telefonu ilk günden beri susmuyor. Sizin için ne yapabilirim diye arıyorlar. Çok fazla kadın aradı. Çorlu’dan, Edirne’den Şırnak’a kadar Türkiye’nin her yerinden telefon aldık. Ben de imza atmak istiyorum diye değil, ben ne yapabilirim diye arıyorlar. İlginç telefonlar geliyor. Örneğin bir kadın aradı. Sanki barışı sağlamışız gibi bize teşekkür etti. “Ben bir asker eşiyim” dedi. Bu kampanya için ne yapabileceğini sordu. Bu girişim onu çok heyecanlandırmış. Sanki barış imzalandı, sanki ateş kesildi! Bu kadının yaklaşımı, barışın gerçekten ne kadar ihtiyaç olduğunu ve herkesin ne kadar buna hazır olduğunu gösteriyordu. Şırnak’tan da biri aradı ve “ben ne yapabilirim” diye sordu.

Ben çok umutluyum. Sürekli insanlar geliyor. Herkes, kendi çevresinde bir şeyler yapmak istiyor. Üniversite öğrencileri okullarında toplamak için geliyorlar.

İmza metni, Anayasa’nın 74. Maddesindeki “dilekçe hakkına” göre hazırlandı. Metnin altında da böyle bir ibare yer alıyor. Dolayısıyla bu izin gerektiren bir şey değil.

DUYURU

19 - 27 EKİM TARİHLERİ ARASINDA YAPILACAK OLAN SATRANÇ TURNUVASINA SİZ DE KATILIN!

SON BAŞVURU TARİHİ 16 EKİM 199

ÖZGÜRLÜK VE DAYANIŞMA PARTİSİ
AVCILAR İLÇE ÖRGÜTÜ
TEL: 593 59 92

'Yaklaşan Felaket' ve 'Kurtulma Çareleri'

Kriz dönemlerinde gerekli olan, bir analize sahip olmak, bu analizi temel alarak toplumsal krizin muhtemel seyrini ve sizin için yaratabileceği sonuçları önceden görebilmek ve yeni duruma göre öneriler ve talepler geliştirmektir. Vakit varken böyle bir tutum almak, en kötü ihtimal gerçekleştiğinde bir direniş hattı oluşturabilmek için gerekli zemini sağlayabilir.

Yavuz ALOGAN

Yaklaşan felaket... Bu iki sözcük, Lenin'in 1917 yılının eylül ayı ortalarında yazdığı yaklaşık 50 sayfalık bir broşürün adıdır. "Rusya kaçınılmaz bir yıkımın tehdidi altında" cümlesiyle başlayan bu broşürde Lenin, yakın geleceği görmeye çalışır. İşçileri yükselten dalganın üzerinde duran kapitalistlerin yakında düşeceklerini ya da militarist güçlerle birleşeceklerini anlamıştır; yaklaşan felaketin, ancak üretimin halk tarafından büyük bir kararlılıkla denetlenmesi halinde önlenebileceğini savunur. Ekim devriminden kısa süre önce yazılan bu metinde, iktidarı ele geçirmek, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti kaldırmak gibi öneriler yoktur. Bu sadece o andaki koşullara yanıt veren, kısa ve çarpıcı programdır. "Açlıktan nasıl kurtuluruz" sorusuna verilen yanıt, aynı zamanda sosyalizme doğru atılan bir adımdır. Ancak ekim ayının sonunda, yani devrimden sonra matbaada basılabilen bu broşürün, muhtemelen kalemle yazılmış kaç kopyasının o bir aylık süre içinde elden ele dolaştığını ve ne kadar etkili olduğunu bilmiyoruz.

Yetmiş dokuz yıl öncesine ait bu arkaik örneği verişimizin nedeni, bellekte kalmış ve çağrışım yoluyla açığa çıkan bazı bilgileri kullanma fırsatı yaratmak değil, şiddetli kriz dönemlerinde her an her şeyin olabileceği bir siyasal ortamda bile, yakın geleceği görmeye çalışmanın, bir analizi temel alan öneriler ve talepler geliştirmenin ve bunları kuvvetle savunmanın mümkün olduğunu göstermektir.

Bir direniş hattı oluşturabilmek...

Kriz dönemlerinde gerekli olan, bir analize sahip olmak, bu analizi temel alarak toplumsal krizin muhtemel seyrini ve sizin için yaratabileceği sonuçları önceden görebilmek ve yeni duruma göre öneriler ve talepler geliştirmektir. Vakit varken böyle bir tutum almak, en kötü ihtimal gerçekleştiğinde bir direniş hattı oluşturabilmek için gerekli zemini sağlayabilir. Mensup olduğunuz toplumsal sınıf, siyasal parti ya da devrimci hareket, böyle bir öngörüde bulunamıyorsa, başka deyişle felaketin yaklaştığını tecrübeleriyle sezinliyor, ama durumu analiz edemiyor ve uygun talepler geliştiremiyorsa, siyasal bir tıkanıklığa uğramış demektir. Böyle bir siyasal tıkanma, yaklaşan felaket geldiğinde, onun altında kalıp ezilmek demektir. Siyasal tıkanma aynı zamanda örgütsel tıkanma, yavaş yavaş çözülme, dağılma anlamına gelir.

Tarihte çeşitli ezilme biçimleri görülmüştür. Ezilirsiniz, sizi yok ederler, ama sizden sonra gelenlere bir mesaj ulaştırabilmiş, bir gelenek bırakabilmişsinizdir. Ayakta kalanlar ve sonra gelenler, bu geleneğe yaslanarak yollarına devam ederler. Veya öyle bir ezilmişsinizdir ki, her tüyünüz bir çalıya takılmıştır ve yeryüzünde bunları birleştirip anlamlı bir biçim verebilecek hiçbir estetik ve felsefi imkan bulunmamaktadır. Ya da daha kötüsü, bu kez sahnede bir aktör olarak yer almıyor olabilirsiniz. Felaket başka güçler arasındaki çatışmaların sonucunda çıkagelir ve sadece rüzgarından etkilenirsiniz.

Ekonomik ve siyasal çıkmaz

Türkiye'de bir felakete doğru gidilmekte olduğu, uzun zamandır, adeta yavaşlatılmış bir kamera çekimiyle görülmektedir. Uluslararası kapitalizmin uzun süren resesyonu, bölgesel gelişmeler, ülkenin içinde debelenip durduğu ekonomik ve siyasal çıkmaz, laisistler ile şeriatçılar arasında tırmanan *ideolojik mücadele*, ilk elde TÜSİAD burjuvazisi ile askerleri yeni bir "restorasyon" programında birleşmeye zorlamaktadır. Bu zorlama o kadar açıktır ki, üzerinde uzun boylu durmaya gerek yok.

Ancak şunları belirtmek gerekir:

a) Takıyye çizgisinin sınırlarına gelen, iktidar ortağı olarak büyük bir çelişki ve açmazın içine düşen RP, devletin çelik çekirdeğine karşı direniş belirtileri göstermektedir;

b) Parlamento, kendi içinden bir ara rejim hükümeti çıkarma şansını kaybettiği gibi, inandırıcı bir başka koalisyon hükümeti oluşturma imkanını da kaybetmiştir;

c) İktidarda hayal kırıklığına uğrayan RP, muhalefete geçmesi halinde büyük bir kitlesel dinamizm kazanacak ve seçimi zorlayacaktır. Sonuç olarak, kemalistlerin kılıcı ile islamcıların hilali arasındaki çatışmanın, mevcut anayasal düzeni ve parlamentoyu aşan çok daha baskıcı bir çözümü, daha doğrusu tam bir çözümsüzlüğü zorlaması büyük bir ihtimal olarak belirmiştir.

'Askerler zaten iktidarda'

Bu durum karşısında tipik ve geleneksel davranış biçimi şudur: Sınıf, parti, hareketler ve bireyler, hiçbir şey olmamış gibi kendi normal günlük faaliyetlerini, içsel didişmelerini sürdürürler; nemalar için demeç verip bildiri dağıtırlar, henüz ufukta görülmeyen seçimlere hazırlanırlar, günlük işlerine gidip gelirler. Şöyle derler:

"Askerler zaten iktidarda; ülkeyi zaten MGK yönetiyor." Ya da "RP bir düzen partisi; o da diğerleri gibi özelleştirme yapacak." Ya da "Dünyada ilk kez şeriatçı bir hareketin seçimle iktidara tırmanması ve Batı normlarını benimsemiş bir ülkenin anayasal rejimiyle artikülasyonu, çok heyecan verici bir örnek; Batılılar gözlüklerinin camlarını parlatarak bu ilginç laboratuvar deneyini merakla izliyorlar, lütfen görüntüyü bozmayalım."

Olağan günlük faaliyetlerin yanı sıra, muhtemel bir ara rejim ya da askeri bir darbe karşısında geliştirilebilecek direniş biçimleri düşünülmez. 12 Eylül Cuntası'na çalışma bakanı veren Türk–İş'e, bu kez de aynı şeyi yapıp yapmayacağı sorulmaz. Hükümet'in Türk–İş'in, Nisan 1994'te aldığı, muhtemel baskı yasalarına ya da askeri bir müdahaleye karşı genel grev ve direnme kararının hala geçerli olup olmadığı sorulmaz. Hükümet'in ve Meclis'in, darbe söylentilerini soruşturması için (çünkü darbe yapmak Türkiye'de anayasal bir suçtur) bütün demokratik kuruluşların katılacağı bir "uyarı kampanyası" açılmaz. Ve daha pek çok şey yapılmaz. En önemlisi, Türkiye'de kendisini "laik" gören ve "demokrat kamuoyu"nu oluşturan kesimin, şeriat korkusuyla "Atatürk ilke ve inkılapları" etiketini taşıyan militarizme sığınmasının yaratabileceği sonuçlar irdelenmez.

Önceden görme ve etkileme

"Deprem allahın bir afetidir." Ama aynı şey toplumsal olaylar için söylenemez. Çünkü bunları önceden görme ve etkileme imkanı vardır. Öte yandan, tek tek insanların gündelik hayatları onlarda ister istemez bir değişmezlik duygusu, bir tür korunum yaratır. Modern toplumda insan, at gözlüğü takmış gibi, önündeki yola bakarak koşar. Yakınlarda bir baraj çökmüşse, sular evinin içine gelene kadar kendisini olayın dışında farzeder. Oysa siyasal partilerin, sendikaların ve demokratik örgütlerin bu rehavete hakları yoktur. Onlar örgütlü toplumun temsilcileridir; kolektif aklı ve belleği temsil ederler. Bir araya gelmeleri, seslerini yükselterek yaklaşan felakete karşı durmaları, caydırıcı bir etki yaratmaya çalışmaları gerekir. Yoksa varlık nedenlerini bir kez daha kaybedeceklerdir. İşçiler ve memurlar, kazanılmış haklarını ve her türlü mücadele olanaklarını kaybedecekler ve militarizmin süngüsüyle itilerek sermayenin kölesi olacaklardır. Üstelik muhtemel bir darbe, iç savaşı katliama dönüştürecek ve sınırların ötesine taşıracaktır. Böyle bir felakete karşı direnmek için birlikte mücadele etmeye, bütün emekçileri ve demokratları birleştiren bir cephe kurmak için çalışmaya değmez mi? 12 Mart'tan ve 12 Eylül'den önce yapılamayanı bu kez yapma şansı yok mudur?

Lenin'in "Yaklaşan Felaket" broşürü bir başlık daha taşır: "Kurtulma Çareleri".

Yaklaşan felaketin gerçekten yaklaşıp yaklaşmadığı, yaklaşıyorsa niteliğinin ne olduğu, medyatik enformasyon temelinde değil de, siyasal ve toplumsal bir analiz temelinde saptandıktan sonra, kurtulma çareleri üzerinde durmak ve toplumun önüne acil talepler ve önerilerle çıkmak gerekmez mi?

Tekelcilik ve köktendinci yükseliş

5

Devlet tekelci kapitalizmi işlerliği krizin yapısal nedenini oluştururken, resesyon ve istikrarsızlıkların yarıçapının genişlediği Türkiye'de, ekonomik-siyasal sorunların "çözümü"nde, ceberrut siyasallık dışında düzen içi bir alternatif yoktur. Çürümeyi derinleştiren, eşitsizlikleri azdırtan toplumsal tabloyu ağırlaştıran bir diğer aslî etken de, Kuzey'den esen resesyon rüzgârlarının Türkiye'yi sarıp sarsmasıdır.

Temel DEMİRER

Eşitsiz gelişim dinamiklerinin tam istim çalıştığı, 'Yeni Dünya Düzeni' (YDD) düzenlemesine ayak uyduramayan Türkiye'de derinleşen yapısal kriz, gel-gitleriyle kesintisizdir. Her "çözüm"ü yeni sorunlar üreten, 'ne İsa'ya, ne Musa'ya yaranan' önlemleriyle tekelci kapitalizm, enflasyonist ve tufeyli politikalarının istikrarsızlığıyla TC'yi sarsmakta...

Tekelcilik...

Türkiye'den söz eden her analiz, tekelci siyasaların gücünü önemsemek zorunda. Bu, her şeyin 'elif-be'sini oluşturuyor. Örneğin, Marmara Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Atila Bağrıaçık, '80'lerden bu yana Türkiye'deki tekel gerçeği konusunda şunlara dikkat çeker. "1980'li yıllarda yaptığım araştırmada Türkiye'de toplam pazarın yüzde 88'inde monopol, kısmi monopol, oligopol ve kısmi oligopol olduğunu, yüzde 12'sinde rekabet piyasası olduğunu gördüm. Bu araştırmada monopol ve oligopolcü piyasa hâkimiyetinin görüldüğü tüm pazarın yüzde 78'inin metale dayalı ve metal dışı sanayilerde olduğunu belirledim. Rekabetin yoğun olduğu gıda ve tekstil sanayilerinde bu oran daha düşük bulunuyordu. Yine o yıllarda yayınlanan İSO'nun 500 büyük firma araştırmasında da büyük firmaların yüzde 61'i metal dışı ve metale dayalı sanayi sektörlerinde yer alıyordu. Tekstil ve gıda sektörlerinde yer alanlar ise, yüzde 39'u oluşturuyordu. Geçmişteki bu paralelliğe dayanarak, İSO'nun son 500 büyük firma araştırmasıyla önceki çalışmamı karşılaştırdım. Sonuçta monopolcü ve oligopolcü piyasalardaki büyük firma oranının yüzde 61'den yüzde 63'e çıktığını, rekabetçi piyasalardaki büyük firma oranının da yüzde 39'dan yüzde 37'ye düştüğünü belirledim. Bu da gösteriyor ki, monopol ve oligopolleşme sürüyor, rekabetçilik artmıyor" (Milliyet, 21 Nisan 1992).

1992 Nisanı'ndaki durum, 1996'nın sonlarında daha da yoğunlaşarak yaygınlaştı. 1980'den 1990'a geçen 10 yıl, tekelci sermayenin 'asr-ı saadet'iydi. 1986'dan 1990'a, en büyük 500 firmanın katma değer dağılımındaki kâr yüzdeleri 1986'da yüzde 37.9; 1987'de yüzde 34.4; 1988'de yüzde 33.5; 1989'da yüzde 46.6; 1990'da yüzde 59.9 oranında gerçekleşti. Tekellerin süper kârları da, "sermaye transferi" adı altında yurtdışına çıkartılarak güvence altına alındı. 1988-1991 (ilk 3 ayı) yılları arasında yurtdışına yapılan sermaye transferleri büyük hızla tırmandı. Bu tırmanış 1988'den 1991'e 588 kat arttı. Türkiye'den en çok sermaye transferi yapılan ülke, 57 transfer ve 139 milyon 770 bin ABD dolarıyla İngiltere idi. Diğerleri sırasıyla Almanya, ABD ve İsviçre idi (Kapital dergisi, Ağustos-1991, s. 19).

Devlet tekelci kapitalizmi işlerliği krizin yapısal nedenini oluştururken, resesyon ve istikrarsızlıkların yarıçapının genişlediği Türkiye'de, ekonomik-siyasal sorunların "çözümü"nde, ceberrut siyasallık dışında düzen içi bir alternatif yoktur. Çürümeyi derinleştiren, eşitsizlikleri azdırtan toplumsal tabloyu ağırlaştıran bir diğer aslî etken de, Kuzey'den esen resesyon rüzgârlarının Türkiye'yi sarıp sarsmasıdır.

Kronik-kesintisiz kriz sarmalında sarsılan Türkiye'nin, düzen içi ekonomik-siyasal önermelerle "rasyonel" ve "istikrarlı" özellikler kazanması, ham bir hayaldir. TC'nin tersten çözümü, radikal bir dışa açılma ve yayılmacılıktan geçmektedir. Bu nedenle TC, dışa açılmak ya da dengesizliklerini İsrailleşerek bastırmak istiyor. Artan "iç sorunlar"ın "global özellikler" kazandığı ve ulus-devlet politikalarının sarsıntı geçirdiği TC'nin yayılma eğilimini, giderek "sınırları"nın ötesine taşıyor. Yeni ve daha geniş kapsamlı sorunları körüklüyor. Soğuk Savaş döneminde Batı için bir 'kalkan' veya 'sistem halkası' olan TC, Sıcak Barış döneminde Kuzey'in, Ortadoğu'daki 'mızrağı', 'koçbaşı', 'köprüsü', 'sıçrama tahtası', 'Truva Atı' olmaya soyunuyor.

Örneğin İsrail'in 'Haaretz' gazetesine demeç veren Süleyman Demirel, İsrail'le imzalanan "stratejik işbirliği" anlaşmasının kesintisiz süreceğini, REFAHYOL'un bu anlaşmayı etkilemeyeceğini vurgulayıp, "Dilediğimiz Başbakan Netanyahu'nun barış yolunda başarılı olmasıdır. Barış umutları kaybolmamalıdır. (...) Suriye'nin PKK'yı desteklediği apaçıktır. Suriye, Türkiye'ye karşı her türlü terör örgütünü destekliyor. Politikalarını Türkiye'yi zor duruma düşürmek için kullanmıştır" diyor (Milliyet, 23 Eylül 1996, s. 19).

"Terörizme karşı mücadele" sancağı altında, Ortadoğu'da "Pax-Americana"nın epigonluğuna soyunan TC, ABD'nin (ve İsrail'in) sorunlu olduğu komşularıyla ilişkilerini gerginleştiriyor. Bunun için de elindeki "su kozu"nu, bir silah gibi kullanıyor. Bu durumda Hafız Esad ise, "Türklerin, Türkiye'nin, Suriye'nin ve de bölge istikrarının yararına olmayan bir şekilde yönlendirilmesinde İsrail'in kışkırtıcı bir rol oynadığında hiç kuşkum yok" deyip, ekliyor: "Türkiye'nin suyu keseceğine inanmıyorum. (...) Bir tehlike söz konusu olursa, Suriye haklarına hızla sarılacak ve haklarını elindeki tüm imkânlar ile koruyacaktır" (Milliyet, 29 Eylül 1996, s. 21).

Ayrıca Ortadoğu'daki "Kürt Sorunu" üzerine, bölgesel hayaller kurulmaya başlanıyor, "Kürdü Kürde kırdırtma senaryoları"na taraf olunuyor. Bunun üzerine de Celal Talabani, Kuzey Irak'taki son gelişmeler ardından uyarıyor: "REFAHYOL, Saddam rejimiyle birlikte, bütün bu olup bitenlerin suç ortağıdır. Tüm bunlardan Türk hükümetini de sorumlu tutuyoruz ve artık Türk hükümetiyle dost değiliz" (Milliyet, 22 Eylül 1996, s. 18).

TC', bölgesel politikaları ve yayılmacılık eğilimiyle 'ateşle oynuyor'... Tam bu noktada yerli tekelci-kapitalist orkestra, otoriter bir şeften yoksun icra-i sanat eylemenin sıkıntılarını yaşıyor. "Ulusal mutabakat" adı altında, otoriter bir yönetime çağrı çıkartıyor. Fak-Fuk Fon kayıtlarında 4.5 milyon resmi yoksul olduğu Türkiye'de, sadece "gıda yardımı" için devlete başvuranların sayısı 1 milyon 663 bin kişiyi aşmışken, Ortadoğu senaryolarına taraf olmak isteyen ve RP ile "geleneksel politikaları" sarsılan TC için "yeni" otoriter önlemler eşiktedir...

Dinamik dengesizliklerin ve belirsizliklerin hır-gürü, açmazı ve çürümesinde debelenen Türkiye, söze 'bir varmış bir yokmuş' diye başlanan, uykusu derin, yağmurlarının nereye yağacağı kestirilemeyen bir toplumsal görünüm sergiliyor. Korkunç illüzyonlar yaşanıyor!.. Çok şey aslı olmayan "gibi"lerde ifadesini buluyor!.. Aldatmaca ve kaçış dört bir yanı sarıyor!.. Tam da bu noktada köktendinciliğe ya da otoriter bir şef düzenlemesine çağrı çıkartan Türk(iye) toplumu "yeniden" kamplaşıyor...

İslamın sınırları

Kamplardan biri köktendinciler... Köktendinciliği RP ile sınırlamak büyük bir yanılgı olur... Türk(iye) toplumunda yükselen İslâm, R.P'den ötede bir şey! Çünkü, RP'yi belirleyen, İslâmın sınırları ve bu sınırları RP pragmatizminin esnetebilmesi mümkün değil.

Dinin sona erdiği kehanetleri boşa çıktı. Toplumsal bir kurum olarak di-

Politik İslam sıkça sokakta boy gösteriyor.

nin geri üretim ilişkileriyle özdeş olduğu varsayımı, anlamını yitirdi. Yaşananlar, geri üretim ilişkilerine tekabül etmeyen toplumsal formasyonlarda bile, dinin serpilip-gelişebileceğini gösterdi. "YDD"nin körüklediği "kimlik krizi" koşullarında dinin, ideolojik bir yanıt olduğu Cezayir, Ortadoğu ve Doğu Avrupa gözler önüne serildi. Dinin politik yaşamdaki etkinliğine tanık olundu. Bunlar, artık görülmeli, hem de bir İslâm ülkesi olan RP'li Türkiye'de... (Dikkat, 'The Wall Street Journal' gazetesinden Brian A. Brown'un, "Atatürk'ün varislerinde Erbakan endişesi"nin altını çizmesi boşuna değil!)

"YDD" talanının Güney'de körüklediği köktendinci tehlike, acil gündem maddesini oluşturuyor. Türkiye'deki köktendincilik, falanjist özellikler taşıyan ve yükselen tehdit... Tehdidin legal kanallarını, aşırı sağcılığı yaygınlaştıran sağ partiler yanında, RP oluşturuyor. Neo-liberalizmin körüklediği çürüme ortamı ise, İslami radikalizme engin malzemeler veriyor. Yoksullaşma süreci, köktendinciliğin (anti-emperyalist değil!) anti-ABD'ci (ya da Kuzey'ci) "küffâra karşı cihat" eylemine güçlü argümanlar sunuyor.

Köktendinciliğin, bu olanakları değerlendirmemesi mümkün değil. Çünkü İslâm din olarak iktidarı önerir. Şeriat-ı içtimâiye açısından, devletlerin iyi geleceğe, refaha ve saadete kavuşmaları için islâmiyeti kabulü bir zorunluluktur. İslâmda fert ve sosyal hareket tarzları, şeriata biât temelinde ve Allah'ın hidâyetine mazhar olan necât (kurtuluş) ile refaha kavuşurlar. Bu nedenle islâmi kaideler, fert ve devlet hayatı için vazgeçilemez özellikler taşır. Zaten Tanrı, resulü vasıtasıyle Kuran'ını kullarına iletmiş ve Müslümanlar'a hayatlarını tanzim edecek kuralları vermiştir.

İslâm, dogmayı tartışmasız kabul eden inançtır. İslâma imanın temeli, her şeyin yaratıcısı, sahibi, mutlak gücü (ebedi ve tek!) Allah'a inanış oluşturur. Peygamberlere, meleklere, vahyedilmiş kutsal kitaplara, diriliş gününe ve kadere inanmak ise, diğer artılarını oluşturur. İslâm terminolojisinde, 'kader ve kaza' deyimi ile dile getirilen 'yazgı' ve ona iman zorunluluğu vardır. Peygamberler içinde Muhammed, kitaplar içinde Kuran sonuncu ve tek gerekli olandır. Bunlara inanmakla müslim ya da Müslüman olunabilir.

'İslâm' kelimesi, Tanrıya bütünüyle bağlanmak anlamındaki 'selem'den gelir. Tanrı tektir, öyle olduğu için de, ona ortak koşmak (şirk), tövbesi mümkün olmayan en büyük günahtır. Tanrı mutlak güçlü ve her şeyi bilendir. Kızgınlığı korkunçtur. İstediği gibi ödüllendirir ve cezalandırır. Tövbekâra bağışlayıcıdır. İslâmda insanın bütün davranış ve eylemleri önceden Tanrı tarafından belirlenmiştir.

Özetle İslâm'da insanın Tanrıya mutlak bağımlılığı, örgütlenme düzeyinde din-devlet ayrılığına izin vermez. İslâm, sadece, insan-Tanrı ilişkilerini kapsayan bir "öteki dünya dini" değil, bugünü içeren hükmedici-yaptırımcılıktır. İslâmın öteki dinlerden 'farkı', totaliter niteliği de bundandır. Düzenleyici İslâmiyet açısından, şeriat'ın kuralları evrensel ve el sürülmez bir bütün oluşturur. Ümmet-i Müslüman, Tanrının karşısında eşit varsayıldığından, şeriat kuralları da farklı toplumlarda değişik biçimde yorumlanıp, reforme edilemez.

Bunun için İslâmın temel kitabı Kuran'ın, hiçbir ayeti, suresi, noktası, virgülü dahi değiştirilemez, rasyonalize edilemez. Emirleri üzerine (mantık yoluyla !) akıl yürütülerek, sonuçlara varılamaz. Kuran öğrenilir, emirleri dikkatle kavranır ve uygulanır. Üzerinde tartışma yapılamaz, dogmadır. Daha sonra yazılanlar ve söylenenler ancak Kuran'a paralelliği ölçüsünde geçerlidir. İslâmiyetin emreden düzenleyici yapısı, her türlü çoğulcu farklılığın önünü tıkar. Savunucularına, el sürülmez şeriatçı 'nakliliği'ni dayatan İslâm, farklı sınıfsal konumlanışları aynı hatta çeker.

Köktendinci hareket ve şeriat...

Toplumsal dokunun korporatif, devletinse monolitik örgütlenmesine denk düşen şeriat yöneliminde somutlanan İslâm, açık şiddete dayalı ve kural tanımaz bir diktatörlüktür, yığın destekli karşı-devrimdir. İrrasyonel, ümmetçi, barbar ve anti-komünist motiflerle gerçekleştirilen islâmi karşı-devrim, sadece açık zor ile açıklanması mümkün olmayan, şeriatçı olağanüstü toplum örgütlenmesine denk düşer.

Köktendincilik, umutsuzluğunu örgütlediği yığınlara, şeriatçı bağlılık duygusu ve mistik bir fanatizm aşılar. İslâmi hareket, "YDD" koşullarında kapitalizmin Güney'de dibi delinen fıçısını onarmak için kullanabileceği bir demir çemberdir. Çürüyen kapitalizmin Güney'deki yedek namlusudur.

Köktendinci yükselişe karşı mücadele ancak, neo-liberal saldırganlığın laik kavramlarının kuyruğunda sürüklenmekten kurtulduğu zaman emekçiler için bir değer ifade edebilir. Bunun için düzenin sınırları içine hapsolmuş "laik/anti-laik" diye başlayan sahte formüllerden sakınmak gerekir. Bu tür sahte ikilemler, bir şeye karşı olurken, bir diğer şeye eklemlenmekten ötürü yetersiz kalan tehlikeli kavramlardır. Yetersizliği aşmanın yolu ise, sahte ikilemlerin eski(miş) kavramlarıyla sınırlanmamaktır.

Altını çizerek vurgulayalım: Kitlelerin dine yönelmeleri, bugüne ilişkin umutlarının tükenmesinden ya da hayal kırıklığındandır. Çünkü iflas ya da sarsıntı, kapitalizmin siyasal yabancılaştırıcılığı ile dinsel aidiyetin etkinliğini genişletip, derinleştirir. Umutsuzluğun partisi İslâmın yükselişi, kapitalizmin insanlığa sunduğu rasyonel çözümlerin iflası yanında, çürümenin devrimci örgütlenmesine talip olacak devrimci önderlikten yoksun olmaktan kaynaklanır.

Köktendincilik karşısında

Yalanın imparatorluğunun ve yanılsamalarının egemen olduğu umutsuz bir toplumda umudun ışığını yakabilmek, yaşamı kucaklayan bir radikalliği 'olmazsa olmaz' kılar. Türk(iye) toplumuna her şeyi kapsayan bir yalan egemendir. Türk(iye) insanı, bu yalana adapte olmaya başladı bile... Çoğunluk, yaşamın farklı kesimlerinde yalanla uzlaştı, hatta içselleştirdi... Bu koşullarda başkaldıran insanın, bütün dünyayı karşısında bulması riski de dahil, her şeye rağmen, her şeyi saran yalan ağını parçalama cüretiyle, doğruyu öne sürmesi gerekiyor. Bunu başarabilmek, böyle davranmak, olağanüstü politik öneme sahip bir edinimdir...

Türk(iye) toplumunda yaygınlaştırılması gereken, radikal bir itaatsizlik ve direngenlikle korkunun egemenliğini sarsmaktır. Çünkü köktendinci tehlike karşısında politika üretmenin somut ve alternatif bir içeriği olmak zorundadır. Eğer böyle olmazsa, tarihsel (ütopya) ile güncel arasında bir bağ kurulamaz. Alternatif ve somut özellikler taşımayan, politik açıdan bir kıymet-i harbiyesi olmayan ütopyaya, yığınların yabancılaşması kadar doğal bir şey yoktur.

Köktendinci tehlike karşısında hiçbir etkinliği olmayan teorisist marjinalliği aşamamış bir "sosyalist politika"nın, emekçi yığınları harekete geçirebilmesi ham bir hayaldir. Türk(iye) solunda yaygın olan bu tür bir hayal, emekçi yığınların elinden alınmış devrimci siyasallık olanağını, tekrar onlara sunan bir imkânı da yaratmaktan çok uzaktadır.

Tekrar ediyorum: Tekelci kapitalizmin döllediği köktendinci tehlike karşısında, anti-kapitalist eksene oturmamış hiçbir siyasal tarzın şansı yoktur. Bu tür bir alternatifin yaratılması ise, politika yapış tarzına anlam kazandıran pratik faaliyetlerle olanaklıdır. Tümüyle sözellikten kurtulmuş ve soyutunu somutlayarak üreten bir tarz-ı siyasetin ürünü olan kitleselleşmek ve kurumsallaşmaktan geçen çözüm, ütopyanın somut yaşama tercüme edilmesini 'olmazsa olmaz' kılar.

Bu da, insanın insanal özüne dönme kavgasında somutlanan eşitlikçi özgürlük mücadelesine, yavan "anti"liklerden öte anlam katılmasını ve tekelci kapitalizme karşı başkaldırının örülmesini gerekli kılar.

O halde, köktendinci ve faşist tehlike karşısında devrimci romantik boyutu ve ütopya ufuklu eşitlikçi özgürlük talebinin alternatif somutlukta telâffuz edilmesi, "yöneten/yönetilen" ikileminin aşılmasına denk düşen radikal bir silkinişe muhtaçtır. Çünkü içinde bir kez daha kavrulunacak "yeni" cehennemler yaratmanın ilk güvencesini, sosyalist politikaların netliğiyle toplumun önüne dikilmek oluşturur.

Gündelik yaşamın kıyısında kalınan kesitlerde dahi, düşman karşısında alternatiflerin örülmesi mümkündür. Yeter ki "doğruda durmanın felsefesi" yitirilmesin...

İnsanları "karamsar"laştıran kesitlerde, sivil itaatsizliğin yaratıcılığıyla bezenmiş tarih bilinçli cüret, karanlıkları yarmak eyleminin ilk adımını oluşturur.

ANMA ve PANEL

Bağımsızlık Demokrasi Sosyalizm Mücadelesi ve ÖDP

Yöneten: Savaş AL
Konuşmacılar:
Sadun AREN
Gencay GÜRSOY
Bülent FORTA
Sezai SARIOĞLU
Mahmut BALPETEK

Behice Boran, Che Guevara, Necdet Adalı, Serdar Alten, Latif Can, Efraim Ezgin, Faruk Ersan, Salih Gevenci, Hürcan Gürses, Osman Nuri Uzunlar

ANISINA

Tarih: 13 Ekim - Saat: 13.00 -
Yer: Karşıyaka Lunapark Müzikhol

ÖDP KARŞIYAKA İLÇE ÖRGÜTÜ

Sezai Sarıoğlu

İki kalp arasında
en kısa yol:
Birbirine
uzanmış ve
zaman zaman
ancak parmak
uçlarıyla
deyebilen iki kol

Cemal Süreyya

İHD İstanbul Şubesi 6. Ola...

'Barış demiştir ve gi...

Her derneğin mücadele pratiğinde kritik anlar ve süreçler vardır. İHD için, yaşanan dönem böyle bir riski taşıyor... İHD'nin içinde taşıdığı potansiyeli harekete geçirmesi, sekterizmden uzak, biriken kavramsal ve pratik geleneği ileriye taşıyacak bir sorumluluğun örgütlendirilmesi gerekiyor... Bu ise, İHD'nin bir iktidar alanı değil, sorumluluk alanı olarak kavranması ile mümkün...

Küçük deniz olup biteni özetler gibiydi. Ona İHD İstanbul Şubesi'nin 6. Olağan Genel Kurulu'nda rastladım. Babası büyük ihtimalle İHD üyesiydi... Elinden tutarak getirmişti... İlk ara verildiğinde yavaş yavaş boşalan salonda sıraların arasında geziniyordu.

Aklıma çocukluğum geldi. Yaz ve kış sinemalarında sıra gösterdiğim yıllara gittim birden. Sanki sıraların arasına bakıp, izleyicilerin bir şey düşürüp düşürmediğini kontrol ediyordu. Yanına yaklaştım. "Merhaba, tanışalım" dedim... Ben adımı, o adını soyadını söyledi...

Adı: Deniz... Soyadı: Yılmaz... "Burada ne yapıyorsun Deniz?" diye sordum... Yanıtı ol hikayeyi özetliyordu: "İnsanlara bakıyorum!.. İnsanlara bakmaya geldim!.."

Evet, İHD İstanbul Şubesi'nin öncesi ve sonrası, "insanlara bakıyorum" şeklinde özetlenebilir... İnsan hakları kavramları ve birlikte gerçekleştirdikleri nice hayat ortasında birbirine bakan insanlar...

Öyle bir süreç ki, sanki an gibi yaşanmış...

Hiç yapılamayan kavram tartışmalarının insanları nasıl böldüğünü herkes merak ediyor... Doğru dürüst yapılamayan ve hiçbir işlevi olmayan üye toplantılarında, insanların birbirine bu kadar uzak oluşunu herkes merak ediyor... Farklılıkları zenginlik olarak kavramak yerine, insanların birbirini hissetmemesinin gerekçesini cümle alem ve bütün insan hakları sempatizanları merak ediyor...

Hemen herkesin morali bozuk... Nedeni konusunda rivayet muhtelif... Ama, asıl neden "insana dair" meselelerde, ilişkilerde bütünlemeye kalınışı...

Herkesin morali bozuk... Herkes birbirine bakıyor ama görmüyor...

Herkesin morali bozuk, Şair Can Yücel'in deyişiyle; "Aramıza karışan siviller hariç"...

Herkesin morali bozuk, bir İHD üyesi, bir gece önce gece geç saatlerde, prensip tartışması adı verilen "pazarlıkların" sonucunda ortak liste oluşturulamadığını sabah duyunca gözyaşlarını tutamıyor.

Belli ki insanların içi acıyor... İnsani bir şey bu...

İnsan gizli değildir...

Yaklaşık dörtyüz üyenin katıldığı söylenen, 253 üyenin oy kullandığı genel kurul hiçbir önemli saptama, tartışma yapmadı... Derneği birkaç ay sonra olağanüstü genel kurula götürecek Beyaz Liste 253 oyla seçildi ve Nimet Tanrıkulu (Başkan), Hüseyin Aygün (Sekreter), Neşe Ozan, Mukaddes Alataş Ayhan (Sayman), Sebla Arcan, İzzet Eray, Şaban Dayanan görev aldı...

Genel Kurul öncesinde yapılamayanların birkaç saat içinde gerçekleşmesi zaten mümkün değildi... Çünkü, baştan beri, açıklık politikasının işletilemediği, insanlar arasında mesafenin açıldı-

İHD İstanb... çözemedi. Çün... çözüm için asga... lik bir "es" veril... önümüzdeki s...

ğı, en küçük diyaloglar... ya... madığı bir süreç yaşan... İn... açıklıktan yanaydı! Her... in... kendi duruşunun en hak... uru... ğunu söylüyordu. Ama ... ge... leştirilemeyen bir şey va... açık... Diğer bir deyimle, 'insa... d... dir" sözüne uygun olara... vra... teknik ve yönetime ait ... mala... yapılması, proje geliştiri... ba... mamıştı...

Vuslat bir başka seçim... Öyle söyleniyordu... Bu... ana... vardı, inanmak isteyenler... dı, ... mayanlar ve bunun da k... bir t... olduğunu öne süren ve ... llar... yanlar vardı...

Bir üyeye göre; "Bir ö... ki g... geç saatlerinde İHD ön... rtul... sonra ise, bir isim üzeri... pa... nedeniyle bu kez yenide... rtul... mıştı"...

Üyeler nezdind... İHD'nin meşru...ti...

Açıkça söylemek gere..., İ... tarihin vicdanında, ulus... ulu... rası koamuoyunda yarat... meş... ile, üyelerinin nezdinde... şru... arasında ilginç bir çeliş... r. İ... üyelerinin çoğu aritmet... mb... üyedir. Üyelerin nezdin... İH...

Eren Keskin, İH... muhaliflerd... Ge... da oldukça ... ntı... lüydü. İnsandan in... a i... ça kırıcı yaşandığı... sa... bir sürecin kırgını... bel...

Bir kenarda, küç... ha... ruz Eren'le...

Eren'e; "İHD'n... ari... biliyorsun. Yönetim... de... görevler aldın. Ge... n... meler, sorunlar, s... a... nıklıkların olduğu... he... Sorunlar nasıl aşıl... lir... nasıl aşabilir" diy... oru...

● Dernek'te şu and... far... nesi bilindiği gibi ins... akla... nıfsal mücadeleyi esas... n g... bakışta olmayanların ... ti as... ortaklaşıyorlar, ortak ... liste... derneği omuzlayacak ... ıçra... Görüşleri elbette özd... eğil, ... cek bir insan hakları ... kayış... ruşu şöyle de tanımla... liriz...

ğan Genel Kurulu... Umut gelecekte...

ıvercin tıkmışlardır boğazına'

Şubesi'nin genel kurulu sorunları genel kurul öncesi yaşanan süreç, koşulları bile biriktirmemişti. Şimdi Solo ve koro bir onarım resitali için için yaşamsal önemi olduğu açık...

yapıla- insanlar n. insanlar, duruş oldu- la gerçek- açıklık... değil- vramsal, malarını si başarıla-

lmıştı... nanlar rdı, inan- bir taktik llanma-

ki gecenin rtulmuş, pazarlık rtulama-

e

ti...

e, İHD'nin uluslara- meşruiyet eşruiyet r. İHD mbolik bir İHD meş-

ru değildir!" Nesnellik budur. İHD'nin ulusal ve uluslararası kamuoyundaki meşruiyeti üyelerinin meşruiyetinden daha büyüktür.

Bu, çok yaman bir çelişkidir. Bu etik bir problem yaratmaktadır. Kongrelere bile gelmeyen, çalışmalara hiç katılmayan üyelerle, İHD arasındaki bu sorunun çözümü, "Ateşten gömlek" gibidir...

Kongrenin belki de en açık, ama en negatif konuşmasını yapan bir üyenin, "tükürmenin bile sınıfsal olduğunu" söylemesi aslında açıklıktı... 24 oy alan Kırmızı Liste'den bu üye, ne söylediğini çok iyi biliyordu ama, hangi dernekte olduğunu acaba biliyor muydu?..

İHD, giderek bütün çifte standartlardan arınıp kendi kavramsal zeminine ve pratiğine oturmak zorundadır. Sancı biraz da buradadır. İHD'liler bu sancıyı doğru araçlarla ve yöntemlerle çözememek noktasında eleştirilmelidir, yardımcı olunmalıdır.

İşkenceye, idam cezasına, düşünce özgürlüğüne her koşulda karşı olmayanların İHD'de varlıkları ile, İHD'nin varlığı arasında mutlak bir çelişki olduğu görülmelidir... Öze ilişkin çelişkilerin taktiklerle, oylamalarla çözülmesi ise mümkün değildir. İHD, temel insan hakları normlarının bir yaşam biçimi olarak benimseneceği kadar uzun bir süreyi geçirmiştir...

'Saatler uzun, günler kısa'...

Önümüzdeki aylarım bu dizelerdeki gibi algılanması gerekiyor... Herkesin muhasebe yapması ve İHD'nin ideolojik ve yapısal tıkanıklığına birlikte çare bulması için, araçlar ve ilişkiler üretmesi gerekiyor.

Basit başlangıçların, küçük merhabaların uzun yolu kısaltacağı açıktır...

İnsanın kavramı kadar, kendisine de gereksinim olduğu açıktır...

Şimdi sorumluluk, sadece İHD üyelerinin değil, İHD ile ilişkilenen bütün insan hakları savunucularınındır...

İHD üyeleri, sadece İHD'ye değil, tüm dünya insanlarına karşı sorumludur...

"İnsan demiştir ve insan tıkmışlardır boğazına" sözü, İHD'lilerin kendi ilişkilerini tanımlayan bir gerçek olmaktan çıkarılmalıdır...

Kayıp giden, yitip giden zaman değil insanlardır...

Genel Kurul sürecinde konuştuğum tüm üyeler İHD'nin umutsuz bir vaka olmadığında birleşiyorlardı. Sorun tıkanıklığı aşacak bir kolektif yolun bulunmasıydı. Bunun için bir yandan varsa kavramsal tartışmaların düzenlenmesi, üyeler arasında açılan mesafenin kapatılması ve yaraların tamir edilmesi için girişimlerin başlatılması gerektiğinde herkes hemfikirdi...

O halde geriye yeni yönetimin bir takvim içinde bunları örgütlemesi kalıyordu. Bu ayın sonlarında gerçekleştirilecek İHD Genel Merkez Genel Kurulu'nun bu anlamda bir ön sınav olacağından söz edilebilir...

'İHD bize çok şey öğretti

Filiz Koçali ile "bir zamanlar ve şimdi" üzerine biraz konuşuyoruz.

● İnsan Hakları Derneği, 1986'da tutuklu yakınlarıyla, aydınların, yazarların, sanatçıların ortaklaşa kurduklari bir dernek. Benim bu derneğe üye oluşum, tamamen cezaevleri ile ilgili bir iş yapacağını hissedişimle ilgili. Bu dernekte bu mücadeleyi vermek için var oldum. Ama süreç içinde, insan hakları mücadelesinin çok kapsamlı bir mücadele olduğunu farkettim ve giderek bu anlayış beni çok etkiledi. Benim gibi birçok insan da aslında bu mücadele ortamında pişti. Biz insan hakları ilkelerinin herkes için savunulması gerektiğini orada öğrendik. Sadece solculara yönelik yasalara değil, 163. madde gibi islamcılarla ilgili yasalara da karşı çıkılması gerektiğini orada öğrendik. Aslında insan hakları mücadelesinin son derece geniş bir perspektif içinde olması gerektiğini, her yerde aynı normlarla savunulması gerektiğini mücadele içinde orada öğrendik. Genellikle üye olunduktan sonra o mücadele içinde, bu kavranıyor, öğreniliyor. Yani insanlar değişiyor.

İHD'nin, toplumsal muhalefet içinde çok önemli bir örgüt olduğunu düşünüyorum. Bizim ufkumuzu da açtı, Türkiye'de çok işe yaradı. Tartışılmayan şeyleri gündeme getirdi. İnsan hakları kavramını yaygınlaştırdı ve insan hakları kavramından söz edilmeye başlandı.

1986 yılında çok fazla muhalif odaklar yoktu. Pek çok arkadaş enerjisini, emeğini oraya veriyordu. Giderek çeşitli partiler, vakıflar kuruldu ve bu emek dağıldı. Şu anda bu koşturmaca içinde çok fazla arkadaş İHD içinde yer alamıyor. Bu nedenle İHD çok ciddi kadro kaybına uğradı. Birinci etken bu. İkincisi, bu dernekte "nasıl birlikte çalışılır"ı hayata geçiremediğimizi düşünüyorum. Küsmeler oldu, kırılmalar oldu, ciddi görüş ayrılıkları oldu. "Solculara mı insan hakları, herkese mi insan hakları" gibi tartışmalar oldu. Bugün artık esas olarak tüketilmiş tartışmalar o zaman önemliydi. Bunun sonucu olarak 1990 yılında derneği ciddi bir zaafa uğratan bir kayıp yaşandı. Bir grup arkadaş artık çalışamayacaklarını ilan ettiler ve ayrıldılar dernekten. Çünkü gerçekten de gerilimli bir iki liste tartışması yaşanmıştı. Az oyla kaybeden arkadaşların şimdi düşündüğümde bence de çalışma koşulları yoktu ve gittiler. Bu da derneğin zayıflamasına neden oldu. Ama ben düşünsel olarak İnsan Hakları Derneği'nin giderek zenginleştiğini düşünüyorum. Geniş bir yelpazeyi içerdiğini, orada çalışan insanların zihinsel olarak giderek zenginleştiğini düşünüyorum. Ama bunu hayata geçirecek kadrolar anlamında bir tıkanıklık yaşanıyor...

Bunun çözümü nedir? Bu konuda söyleyecek bir şeyim yok... Çünkü tekrar İstanbul'a baktığımda, 2 bin küsur üyeden bu dernekte çok iş yapabilecek, üretebilecek insan var. Ama bugün hiç tercih etmiyorlar, ya da başka alanlarda çalışıyorlar, ya da dernekten umutlarını kestikleri için yoklar... Bu olağanüstü kongre sürecinde o insanlar tekrar derneğe dönerlerse, işin ucundan tutarlarsa tıkanıklığa çare bulunabilir.

İHD ile de anılan Genel Kurul'da o sıkıntılı, dahası hüzün- ilişkilerin olduk- insanın yorulduğu belli ki... harflerle konuşuyo-

tarihini yakından kademelerinde de noktada, kirlen- da gerçek tıka- herkesin malumu... İHD kendini sorguyorum...

farklı görüş var. Bir ta- hakları mücadelesinde sı- görüş. Bu listede, bu aslında birçok konuda listede yer alabilecek, sıçratacak kişiler bunlar. değil, ama ortaklaşabile- yışına sahipler. Bu du- liriz; ezilen ulustan, ezi-

'Dayatmalardan vazgeçmek gerekiyor'

len cinsten, ezilen sınıftan yana, ama hiçbirinin özörgütü gibi davranmayan, gerektiğinde kendisini tarafından hissettiklerine bile objektif davranmaya zorlayan –başaramıyorsak da başarmaya çalışan– bir bakış açısı... Bunu başarmamız, başarmak için bir kararlılık içinde olmamız gerekiyor...

Yani insan hakları kavramı ve pratiğinde, "taraf olan", ama "taraftar olmayan", mağdur ayrımı yapmadan, mağdurun haklarını savunan, ama kendine yakın da olsa hiçbir mağdur ile özdeşleşmeyen bir bilinç biçimi ve pratik...

● Tabii o farkın altını çizmek gerekiyor. Zaten insan hakları mücadelesinde her şeyi aynı düşünmek mümkün değil. Genel olarak bu noktada birleşen insanlar çoğunlukta. Bu kongre sürecini çok acılı yaşadığımızı düşünüyorum. Bazı insanlar, genel kurul sırasında bile, bir yerlere kaçıp ağlıyor. Bu büyük bir acı...

Ben bir araya gelemeyiş nedenimizin kişisel bazı zorluklardan da kaynaklandığını düşünüyorum. Neden bu noktaya geldik? Bunun tanımını iyi yapmak gerekiyor. Bu durumun aramızdaki görüş ayrılıklarından kaynaklandığını düşünmüyorum. Tıkanıklık denen şeyin biraz kişisel olduğunu düşünüyorum. Çünkü bizim ayrışma noktamızda da, derneğe emek sarfetmiş bir arkadaşın, uzun süredir emek sarfetmeyen bir başka kişinin ona tercih edilmesi nedeniyle, –ki bu arkadaşımız da gerçekten insan hakları mücadelesinin özgünlüğünü kavramış bir insandı– son anda kopuş oldu. Bizler tabii ki buna büyük bir tepki duyduk açıkçası. Süreci kişilerin belirlememesi gerekiyor. "Onunla çalışamam, bununla çalışamam" anlayışını ben kesinlikle doğru bulmuyorum. Bence, şu anlayışla çalışamam denebilir. Ayrıca İnsan Hakları Derneği'nde bugüne kadar oluşturulan yönetimlerde birtakım konularda nüans farklılıkları olan insanlar yine bir araya geliyordu. Bu dönemde çalışılabilirdi. Geldiğimiz noktada, –ki o nokta birkaç ay sonra olağanüstü genel kurul yapılacak nokta– fedakarlık yapan arkadaşların bir araya gelmesiyle geçici bir yönetim oluşturuldu. İki ay sonra olumlu bir yönetim oluşturabileceğimiz inancındayım. Bunun için de üzerime düşen her şeyi yapacağım.

Bu süreç içinde üyelerin çoğuna ulaşmak gerekir. İşte burada durumu görüyorsunuz, üyelerin büyük çoğunluğu burada yok ve dernek çalışmalarına katılmıyorlar. Bu bir sorun. Nasıl savaşın bitmesi için Türk halkına ulaşmak gerekiyorsa, İHD'yi sıçratmak için de bu üyelere ulaşmak gerekiyor. Bu çok açık, iki aylık süre içinde sürekli toplantılar yapmak gerekiyor. Birilerinin fedakarlık etmesiyle seçilen yönetim bazı arkadaşlara bir şeyler anlatacak sanırım. Dayatmalardan ve direnmelerden vazgeçmek gerekiyor.

Dürüst olmayan bazı davranışlar da var, benim Kürtlerin adayı olduğum, yurtseverlerin derneğe el koyacakları gibi birtakım söylentiler çıktı. Genel merkeze aday olmayı düşünüyorum.

Bir üye olarak her zamanki gibi çalışacağım.

İki kalp arasında
en kısa yol:
Birbirine
uzanmış ve
zaman zaman
Ancak parmak
uçlarıyla
deyebilen İki kol

Cemal Süreyya

Sezai Sarıoğlu

'Derneğin organik iç hayatının yokluğu...'

İHD genelinde ve İstanbul özelinde hem kavramlar, hem de insandan insana ilişkiler düzeyinde var olan tıkanıklığa yenileri eklenmiş gibi...

Bu tıkanıklık neden? İHD üyesi Neşe Ozan ile konuşuyoruz...

● Bu tıkanıklık neden yaşanıyor?

Aslında ben yaşanan tıkanıklığın suni olduğunu düşünüyorum. Bu dernekte kendi yönetimini oluşturacak bir potansiyel yok mu? Var elbette. Ama çok önemli bir şey eksik. Bu dernek on sene öncesine göre bir sürü mesafe katetti, olumlu işler yaptı ve bir yerlere geldi. Dernekte dört senedir çalışan biri olarak benim gözlemim, derneğin kendi organik iç hayatının yokluğu. Bunu bazı arkadaşlar kurumsallaşma yok diye ifade ediyorlar. Ben bunu somut olarak şöyle anlıyorum: Üyelerin zor anlarında, her an birbirleri ni yanlarında hissetme duygusu oldukça eksik.

Bir derneği götüren şey sadece yönetim kurulu değildir ki. O dernekteki ortak hayat, dayanışma duyguları çok önemlidir. Birbirimize omuz vermemiz gerektiğini düşünüyorum... Genel kurula gidiş sürecini birbirimizden çok kopuk olarak yaşadık, bunun tadını alamadık. Önceleri üç dört ay önceden toplanır tartışırdık. Bu yıl bunları yapamadık. Bu konuda yönetimdeki arkadaşları biraz eleştiriyorum. Bunu onların hazırlayıp, ekibi birleştirmesi gerekirdi. Bizler tek tek bireyleriz. Bizim harcımız yönetim kuruludur. Bizi omuz omuza getirecek yönetim kuruludur.

Yeni oluşacak geçici yönetim, derneğin iç hayatını yeniden canlandırmak yolunda adımlar atmayı sağlarsa ben mevcut yapıdan iyi bir yönetim çıkacağına inanıyorum.

Bir prensip tartışması olduğu ve bunun sağlıklı bölünmeye işaret ettiğini savunanlar da var... Oysa benim gördüğüm, doğru kavramlar ve pratikler bir ekipte, yanlışlar bir başka ekipte ve yerlerde değil...

● Bence İnsan Hakları Derneği'nde var olmanın tek kriteri şu; her mağduriyet biçimini, mağdur olan kim olursa olsun yakın durabilen, mağdurla dayanışabilen...

Benim hiç beğenmediğim bir sınıf ve bir grup insan olabilir, ama mağdursa benim insan hakları savunucusu olarak onun yanında olmam gerekir. Bu birinci koşul.

İkincisi; her tür siyasal yapıya, kendi arka planında olan dahil, eşit mesafede durmasını bilmek... Yani cezaevinde açlık grevi yapanlar bizimkilerse yanında olup, onlarınkilerse uzak duran değil. Dernekte bunu becerebilecek pek çok arkadaş var, bunların çoğunluk olduğunu düşünüyorum. Bu çok önemli...

Yani çifte standartsız, "ama, fakat, lakinsiz" bir insan hakları savunusu...

● Dernekte böyle çifte standartlı insanlar da var. Ama böyle insanları çekiştiren, öyle yapma diyen, eleştiren ve değiştiren çok önemli bir potansiyel de var... Ben üç sene önce bu bağlamda çok ters şeyler söyleyen bir sürü arkadaşımın, beraber çalışma içinde değiştiğini gördüm, öğrendim. Bu çok önemli bir şey. İnsan Hakları Derneği'nde sol hareketlerin hiçbirinin bünyesinde olmayan gelenekler ve çalışma biçimleri var. Çok demokratik bir yer aslında dernek. Ve bu dernek aslında yepyeni ve önemli bir şey. Buna sahip çıkmak, korumak ve geliştirmek lazım.

Bir iktidar çekişmesi açıkça ortada... Hatta kişisel sorunlar, herkeste bir haklılık psikolojisi var. Kimse kendine bakmıyor gibi...

● Benim, kendi kişisel tarihimde dernekte öğrendiğim en önemli şey; hayatta hiçbir zaman, hiçbir insanın kendi projesini yüzde yüz anlamda gerçekleşme olanağı olmadığıdır... Benim bir projem var, başkasının bir projesi var ve bunlar birbirinden çok farklılar. Ama taban tabana zıt değil. Biz iş yaparken, ortaya tümünün dışında bir başka proje çıkarıyoruz... Bu çok önemli...

'Evimin kadınıydım... Sokaktan anlamazdım...'

Gülşah Tağaç, Genel Kurul'a katılan birkaç eski İHD'liden biri. Genel Kurul'da yaptığı duygusal konuşma aslında olup bitene ve olup bitmeyene itiraz niteliğindeydi... Kaygılıydı... Süreci herkes gibi o da tedirginlikle geçirmiş gibiydi... Sanki, ölen ve geride kalan kendi kuşağı adına, yüreğiyle görüp, gözleriyle konuşur gibiydi...

Hepinize hoş geldiniz diyelim. Sevgiyle, saygıyla selamlıyorum sizleri... Evet arkadaşlar, kimseyi eleştirmiyorum, ama tabii ilk önce kendimizi eleştirsek iyi olur. Biz bu derneği kuralı altı yıl değil on-dört–onbeş yıl oldu. Ama kimlerle kurduk, nelerle kurduk, hangi analarla... Soruyorum. Şimdi acaba varlar mı?

Şuraya bakıyorum acaba varlar mı? Neredeler?

Ne mücadeleler, ne zorluklarla kurduk bu derneği. İnsan hakları diye, insanlarımız öldürülmesin, insanlarımız katledilmesin, insanlarımızın ellerinden yaşam hakları alınmasın diye kurduk. Evet arkadaşlar, burası tek bir insanın elinde değildir. Burası devrimcilerin derneğidir, ezilen kesimin derneğidir, Çerkesinin, Arabının, Kürdünün, Türkünün derneğidir arkadaşlar. Biz, ayrım yapmıyoruz, yapmayacağız da. Tüm arkadaşlarımızı insan haklarına sahip çıkmaya davet ediyoruz.

Halkımıza, insanlarımıza, işçimize, memurumuza, köylümüze, öğrencimize uzanan ellerin geri çekilmesini, kırılmasını istiyoruz. Arkadaşlar haksızlıkların üstüne gitmeliyiz. Burada birbirimizi yanlış yere eleştirmekle bir yere varamayız. Eğer aynı demokrasiyi savunuyorsak, insan haklarını savunuyorsak, hep birlikte haksızlıkların üstüne gideceğiz ki, bir yere varalım. Çünkü burada hiçbirimizin özel çıkarı yoktur. Biz sadece insanlık hakkını savunuyoruz.

Arkadaşlar ben ana olarak sadece kendimden bahsetmiyorum. Bütün anaların ağlamasını, gözyaşı dökmesini istemiyorum. Ben şu anda ondört yıldır mücadelenin içindeyim. Evimin kadınıydım, sokaktan anlamazdım, sadece çocuklarımın anasıydım, ama haksızlıklar beni ilden ile sokaktan sokağa sürükledi. Ben cezaevlerine düşmem diyenler yanılıyorlar.

Ben de bir zamanlar diyordum ki, hayır cezaevlerine neden giriyorlar, demek haksızlık için mücadele ettikleri için giriyorlar. Evde gelin, koynunda çocuğum götürdükleri zaman, o zaman anladım. Sokakta oğlum kurşunlandı o zaman anladım arkadaşlar... Bu hepimizin başındadır. Gelin buna sahip çıkalım, cezaevlerinde zindanlarda ezilenler, öldürülenler bizimdir arkadaşlar. Bu çocuklar boş yere cezaevlerine girmemişlerdir arkadaşlar. Bunlara sahip çıkalım...

İşte Diyarbakır, savunmasız insanlar öldürülüyor arkadaşlar. Kürt, Türk benim için hiç farketmiyor. Ben sadece haksızlıkların karşısındayım. Savunmasız insanlar ne yaptı acaba? İki ay önce devletten biz ve çocuklarımız ne istemişlerdi acaba? İnsanca yaşamak istemişlerdir... Başka ne istemişlerdir? Cezaevlerini çiftlik diye ilan ettiler. Demokratlar, aydınlarımız haberiniz var mıdır? Sadece yazmayla, çizmeylan olmuyor. Ama bir gün bizim başımıza konan sizlerin de başınıza konar. İşte Uğur Mumcu örneği arkadaşlar. Bu herkesin başına gelen bir şeydir. Acaba ne yapmıştı onlar?

Sanatçısı, türkü söylediği için cezaevlerinde, yazarı yazdığı için zindanlarda, daha hangi demokrasiden ve insan haklarından bahsediyoruz. Biz buna sahip çıkmalıyız İnsan Hakları Derneği olaraktan. Yönetime sen gelmişsin, ben gelmişim farketmiyor. Eğer, insan haklarından yanaysak tek yumruk olalım arkadaşlar. Ezilen kesimin yanına gidelim.

Teşekkür ederim. Saygıyla selamlıyorum...

"Yürek yalnız bir kez görür, sonra gözler görür."

(Howard Fast)

Çocuk-yetişkin ayırmadan...

Herkese anadilinde öğrenim hakkı

Yelda

Anadili nedir? Çocuğun annesinden duyduğu dil midir? Çocuklara sadece anneler mi bakar, bakmalıdır?! Özdil, asıldil hangisidir? Egemen, resmî dil dışında, varlığını sürdürmesi engellenen, baskıyla karşılaşan dillerden söz ettiğimizde bu sorulara cevap aramak durumundayız. Mesela, anadili derken, çocuğun evde karşılaştığı ilk, baskın dili kastedecek olursak, bu, Türkiye'de Türkçe dışındaki dillerin yaşatılabilmesine çare olmayacaktır. Çünkü, Türkçe konuşan, ama çocuğunun Kürtçe öğrenmesini isteyen Kürt ebeveynlerin varlığı söz konusudur. Aynı durumda, Ermeni, Süryani ebeveynler...

Heinrich Böll Vakfı, Bilar, Berlin Özgür Üniversitesi, GEW (Eğitim ve Bilim Sendikası-Berlin), Eğitim Sen, Öğretim Elemanları Sendikası ile Uluslararası İnsan Hakları Birliği'nin 28-29 Eylül 1996 tarihlerinde İstanbul'da düzenledikleri Eğitim ve İnsan Hakları toplantısında, bir çalışma grubunun konusu da, Kültürlerarası Eğitim: Avrupa'da ve Türkiye'de Anadilinde Eğitim Hakkı idi.

"Almanya'da iki dilli eğitime geçtiğimizde Türkçe-Almanca olsun deyince herkes destekledi, sıra Kürtçeye gelince, desteklenmedi..." "Güney Afrika, kendini tek bir dile dayanan toplum olarak tarif etmiyor; orada onbir dil resmî." "İsveç'te 1980'lerin başında göçmen çocuklara anadili eğitimi verilirken -hâlâ da böyle-, evdili öğretildi..." "Melbourne'deki Elen okulunda Türk, Paris'teki Ermeni okulunda Siyah, New York'taki Ermeni okulunda Japon çocuklar var..."

Her anadili için ayrı okul mu isteyelim, yoksa anadillerinin ders olarak okutulduğu ortak okullar mı? Bu sorunun cevabı da sanırım, birlikte yaşayıp yaşamama isteğinde saklı.

Azınlık dili-çoğunluk dili hiyerarşisinin kurulduğu, sürdürüldüğü bir eğitim değil, insan haklarına dayalı bir öğrenim için, öncelikle başka dillerin varlığının tespiti ve bunun tanınması gerekmekte.

Eğitilmeye hayır

Anadilinde eğitimden değil, öğrenim hakkından söz etmeyi tercih ediyorum. Çünkü eğitim bir hakkı değil; zorunluluğu, görevi, terbiye edilmeyi, yanlı bilgilerin bombardımanına uğramayı, yetişkinlerin yani egemenlerin istediği gibi olmaya katlanmayı da içeriyor. Öğrenim ise, evet bir haktır. Ve her yaştaki insanın öğrenebilme, bilgiye ulaşabilme, insanlığın birikimlerinden yararlanma ve onları paylaşma hakkı olmalıdır. Dolayısıyla, anadilinde öğrenim görme, bir insan hakkıdır.

İster evdilini, isterse bağlı bulunulan etnik grubun dilini kastedelim, anadilinde öğrenim hakkını, çocuk haklarını atlamadan ele almalıyız diye düşünüyorum. Türkiye'nin, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin tam da "eğitim" hakkıyla ilgili olan 17, 29 ve 30. maddelerine çekince koyması tesadüf olmasa gerek. Türkiye Unesco'nun 1960'da benimsediği, Eğitimde Ayrımcılığa Karşı Sözleşme'yi de hâlâ imzalamamıştır. '82 Anayasası'nın 42. maddesine göre, azınlık okullarında da Türkçe eğitim esastır, kendi kültür dilleri ayrıca okutulmaktadır. Daha önce imzalanmış olan uluslararası anlaşmalara ise ters düşen uygulamalar, zaman zaman denenmekte. Azınlık okullarına, din ve müzik dersi de dahil tüm derslerin Türkçe okutulma zorunluluğu getirilmesi girişimi bu yoklamalardan biriydi, Lozan'ın ihlaliydi.

Ekonomik-sosyal yaşam çokdilliliğe göre örgütlenmemiş. Okullar, yuvalar çokdilli değil, üniversitelerde çeşitli kültürlere ilişkin dil-tarih kürsüleri yok... Türk, Kürt, Rum, Yahudi, Ermeni, Çingene ayrımı olmaksızın tüm vatandaşların devlete ödediği vergiler, en azından teorik olarak, vatandaşlara okul olarak dönmekte. Oysa azınlıklar kendi okullarını finanse etmek, aksi halde, okullarını kapamak zorundalar. Çocuklarının Kürtçe öğrenim görmesini isteyen Kürt yetişkinlerin vergileri de Türkçe eğitime harcanmakta.

Çokdilli yaşama fırsat verilmeyen, hatta cezalandırılan memleketimizde çeşitli etnik ve dini gruplar, bunların binlerce yıllık uygarlıkları yok sayılmakta. Kültürlerin karşılıklı etkileşimleri ret ve inkar edilmekte. Dillere baskı var, çünkü dil, kimlikle ilgili; farklı kimliklere yaşam hakkıyla ilgili... Düşünceyi ifade etmeye yarayan diller engelli, çünkü düşünce özgürlüğü yok.

Anadolu'nun Müslümanlaştırılması, Türkleştirilmesi ile, Türkçe çoğunluk dili haline geldi, ama hâlâ Türkiye'de bazı gruplar için Türkçenin yabancı dil olduğu gerçeği görmezden gelinmekte. Türkiye'de Türkçe konuşmak, Türkçe meslek edinmek (ekonomik hayatta egemen olan İngilizceyi de buna katabiliriz), Türkçe yaşamak gerekli görülmekte. Ki bu, Türk olmayanların, ait olduğu grubu, kendini reddetmesi, inkara zorlanması anlamına gelir. Sadece okulda değil, radyoda, televizyonda, ticarette, kamu alanında, sokakta, kısaca günlük yaşamda Türkçe dışındaki dillere yaşam alanı yok. Konuşturulmayan dillerin yazıya geçmesi, ürünler vermesi de güçleşiyor. İnsanların Türkçe dışında yerel bir dili, Türk-Müslüman-Sünni (TMS) dışında bir kimliği seçmesi, haklarında pek de hayırlı olmaz! (Hatta yurtdışına çıktıklarında bile: Internationale Liga für Menschenrechte Başkan Yardımcısı Prof. Helmut Essinger'in verdiği bilgiye göre, Kürtçe eğitime de olanak tanındığında, Türk konsolosu derhal mektup göndermiş İsveç Parlamentosu'na...) Anadillerine konan yasaklar, gelişmesini engelleyici uygulamalar tarihi unutturmaya, hafızayı silmeye yönelik. Resmi ideolojinin, propaganda için buna ihtiyacı var. Çünkü aksi takdirde, "onlar", yani TMS dışındakiler, bizden olmayanlar, yabancılar; kötüdür, geridir propagandası yapmanın temeli kalmaz. Bu tür propagandaya uygun zemin, elbette çokkültürlülüğü teslim ederek yaratılamaz. * Milli birlik ve beraberlik bayrağını kapıp, savaşa, işgale meşru zemin kalması için düşmanlıklara, düşmanlara ihtiyaç var. Resmi dil dışında dil tanımaz hale getirilen çocukların birbirleriyle yeterli iletişim kurmaları; duygu, düşünce aktarımları, sanat ürünleri vermeleri kısıtlanmış oluyor. Egemen çoğunluk, dille iktidar kurarken, dilinin gelişmesi, yapıtlar vermesi engellenen etnik gruplar "az gelişmiş, geri" olarak nitelendiriliyorlar. Okula başlayana kadar Türkçe ile tanışmamış olan çocuğun, bu andan itibaren, önceki dağarcığı sıfır sayılıyor. Halkı yok sayılan, dili aşağılanan çocuk, bütün çocuklar için susturucu olan eğitimde iyice susturuluyor.

Böyle bir eğitimle, evrensel değerlere ulaşması engellendiği için Türk çocuklarının da hakları ihlal ediliyor. Farklı olanları tanımadığı için, insanlığın kültürel birikimine ulaşması engellenen Türk çocuk, farklı kültürlere saygı geliştiremez. O kültürlerin çocuklarıyla empati kuramaz. Dolayısıyla barış ve dayanışma hakkı ihlal edilmiş olur.

Birbirimizi tanımak, anlamayı getirir, anlaşabilmek de barışa imkan verir. Bunun için belki en başta, dillerin özgür olması gerekir.

Anadili 'zorunluluğu'

Çocuklar büyüklerin yanında konuşmaz! Ezilen gruplar egemenin yanında konuşmaz. Azınlıklara çoğunluğun olduğu yerde söz hakkı yoktur. Bu böyle gider...

Mevcut durumda, özellikle kaybolma tehlikesi olan kültürler bakımından, bazı çocukların omuzuna, etnik kimliği sürdürme misyonu yüklenmiş. Her dile ayrı bir okul olduğu durumda, çocuğun hangi dili veren okula gideceğine kim karar verecek? Hele ki karışık evliliklerde? Çocuğun sadece siyasi iktidara değil, tüm yetişkinlere, dolayısıyla ana babasına karşı da hakları olduğunu dikkate aldığımızda, "anadili zorunlu olmalı, sınıf geçmede dikkate alınmalı" gibi yaklaşımlar, hakkı görev durumuna sokmaktır, çocuk hakları ihlalidir. Çocuğun seçme, karar hakkı olmalı. En önemlisi, seçenekler eşdeğerde sunulmalı ve kültürlere fırsat eşitliği sağlayacak önlemler alınmalı. Çocuğun tercihi ana babasınınkiyle çelişebilir. Anababalar, çok istiyorlarsa kendileri o dili öğrenmeliler. Bunun olanakları yaratılmalı. Herkese, her yaştan insana öğrenim hakkı demeyi tercih ediyorum, çünkü ırkçılığa karşı biz yetişkinlerin de, belki de en çok bizlerin, öğrenim görmeye ihtiyacı var.

Eğer birlikte yaşayacaksak ve her dile ayrı okul olacaksa, bu durumda, "etnik kimliklerin belirginleşmesi, aradaki sınırların derinleşmesi" gibi kaygılarımız olabilir. Bunu gidermek üzere, çocukların etnik kökenlerine bakılmaksızın okullara kabul edilmesinin, ırkçılığı önlemeye yetmeyeceğini, ama aşındırmaya yarayacağını sanıyorum. Türkle evli Ermeni kadının bile çocuğunun Ermeni okuluna gitmesine izin verilmeyen bugünkü ırkçı-cinsiyetçi sistemde, böyle bir modelin uygulanması hayal olsa da... Ki eskiden, azınlık okullarında okumuş Türk öğrenciler olmuş. 1942-46 yıllarının başbakanı Şükrü Saracoğlu, tiyatro sanatçısı Münir Özkul, Bakırköy Bezezyan Ermeni Lisesi mezunlarından... Sansür zamanı devlete tercüme yapan, bir Mithat Akdora da Üsküdar Berberyan Lisesi mezunu. Ve kimbilir başka kimlerin varlığı, ırkçılığı önlememiş. Zaten bu uygulama yaygın ve uzun süreli de olmamış...

İnsan hakları, barış kültürü geliştirmemiz gerekiyor. Irkçılığa karşı öğrenme hakkı...

* Çokkültürlülük deyince hemencecik Osmanlı modeli anlaşılmasın lütfen. Sol muhalif meclislerde bile rastladığım Osmanlı özlemi, ya Osmanlı'yı bilmemekten, cehaletten kaynaklanıyor ya da derinlerde bir yerde yatan yayılmacı ruhtan, imparatorluk mirasçısı olma gururundan...

Kadıköy'lü ÖDP'liler 'şimdi birlikte politika yapmalıyız' diyorlar

'Yüzümüzü topluma dönmeliyiz'

ÖZGÜRLÜK VE DAYANIŞMA PARTİSİ

İstanbul'un en büyük ilçelerinden Kadıköy, ÖDP'nin de en fazla üyeye sahip olduğu ilçe. Yüzde 40'ını kadınların oluşturduğu 550 üye içinde mühendisler birinci sırada. Onlardan sonra kamu çalışanları geliyor. Kadıköy ilçe örgütü, haftada bir gün ilçe yönetiminin alacağı kararların temelini oluşturan ve ortalama 50 üyenin katıldığı, üye toplantısı gerçekleştiriyor. İlçenin ayrıca sendika, ajitasyon-propaganda, seçim, Acıbadem örgütlenme bürosu gibi örgütlenmeleri bulunuyor. Kadıköy'deki en geniş katılımlı mahalli birimi, Acıbadem'deki birimi oluşturuyor. Acıbadem'de eski Gazhane binasının kültür ve spor alanı yapılması için başlatılan kampanyayı, ÖDP'lilerin de içinde yer aldığı 25 kişilik komite yürütüyor. İlçe örgütünün Shell, Mobil, BP'ye karşı başlattığı "Tüketmiyoruz" kampanyası sendikalarca da benimsendi ve İstanbul geneline yayıldı. Carrefour'dan atılan işçilerle dayanışma içine giren Kadıköy'deki ÖDP'liler, işçilerle birlikte "sendika hakkı tanınana kadar alışveriş yapmıyoruz" kampanyası için hazırlık yapıyorlar.

Vehbi ERSAN

Size de Avcılar'daki ÖDP'lilere sorduğum soruları soracağım. ÖDP'nin temel, öncelikli sorunu olarak neyi görüyorsunuz?

Fehmi Öncel (programcı) - Partinin bu haliyle sosyal demokratlaşma tehlikesi bulunuyor. Mücadeleyi siyasallaştırma ihtiyacı var. Gelinen noktada birliğin sihirli değnek olmadığını görüyoruz. Bir araya geldik, şimdi bir ileriki aşamayı gerçekleştirmemiz, politika üretimine geçmemiz, bunun için de kolektif araçlar üretmemiz gerekiyor. Henüz bu gerçekleşmiş değil. Ancak nüvelerini görmeye başlıyoruz.

İsmet Uzun (emekli) - 12 Eylül öncesi her siyasi görüş birliğin kendi düşünceleri etrafında olmasını savunuyordu. Bu da mümkün olmuyordu. Ondan farklı bizim yaptığımız şu oldu: Düşüncelerimizi koruyalım, bir araya gelelim, iş yaparken birleşelim. Bu çizgiyle bir avantaj sağladık. Ancak burjuva ideolojisinin egemenliğine karşı işçi sınıfı ideolojisinin egemenliğini kurmak için mücadele gerekir. Bunu yapabilmek içinse partinin kitleler içinde bu hegemonyayı kurabilecek bir yapıya sahip olması gerekir. Burada iki temel sorun çıkıyor: Bir partinin şekillenmesi, çizgisinin oluşturulması ve hedeflerinin net şekilde belirlenmesi. Bundan sonra da örgütlenmesi gerekiyor. Bu parti artık grupların partisi olmaktan çıkıp, bir parti haline gelip, ondan sonra partinin gruplarını yaratmalıdır.

ÖDP'nin politika üretememesi, çizgisinin net olmaması, her yerde dile getiriliyor. Tartışmayı bunun nedenlerini de sıralayarak sürdürelim.

Zekeriya Erkoç (Bilgisayar pazarlamacısı) - ÖDP, sadece sosyalistlerin değil, emek güçlerinin içinde yer aldığı bir siyasi oluşum. Bu, sosyalistlerin dışındaki kesimlere de bence çok umut veren bir mesajdı. Ama, herkesin kendisine yaşam alanı bulacağı düşünülen ÖDP'de süreçte sorunlar çıkmaya başladı. Bu sorunlar neydi? Birincisi ÖDP hayat bulacağı alanlara, yani emek güçlerine, işyerlerine, fabrikalara, gençliğe, mahallelere vb. ulaşması noktasında tıkanıyor. ÖDP yüzünü topluma döndüğü ölçüde, kendi iç tartışmalarını en aza indirebiliyor. Kadıköy'e baktığımızda, Acıbadem örgütlenmesi, en son Carrefour'dan atılan işçilere ÖDP'nin gösterdiği yaklaşım vb. bütün bunlarda şu grup, bu grup tartışması çıkmıyor, orada somut sorunlar var ve herkes bir şeyler yapmaya çalışıyor. Sonuçta Carrefour'dan gelen işçilerin çoğaldığını gördük. ÖDP'nin mantığı bu olmalı. ÖDP hayat bulacağı alanlarda asgari birliklerde iş yapma mantığını öne çıkarırsa, o sorunlu gibi görünen şeylerin çözüleceğini düşünüyorum.

Özgül Saki (öğretmen) - ÖDP eğer toplumun sorunlarını çözmek iddiasıyla ortaya çıkmışsa, toplumun sorunlarıyla ÖDP'nin sorunlarının örtüşmesi gerekiyor. Bu örtüşme tam anlamıyla sağlanamadı, bunu sorgulamak gerekir. Partinin sınıfla, sosyalizmle bağını, Kürt sorunuyla, siyasal İslama bakışını netleştirmesi gerekiyor. Kürt sorunu partide problem yaratacakmış gibi bir önyargı var, ama en son PM'nde yapılan tartışmalar ve alınan kararlar olumlu bir noktada. ÖDP'nin gerçekliğini kabul etmek gerekiyor. İlk kez çoğulcu bir parti deneyimi var. Çok kısa dönemdir yaşıyoruz, bunlar bazen yavaş adımlar atmaya yol açıyor. Parti yüzünü topluma döndüğünde onu gerileten reflekslerin tam tersine işlediği, kazanım olduğu ortaya çıkıyor. Zayıf kalan tarafı tek tek yerellerde yapılanın bütünlüklü bir yere bağlanmasında görülüyor. Nihai amacımızı netleştirdiğimizde, bu bağı sağlıklı kurduğumuzda ÖDP çok farklı yol alacaktır.

Hayrettin Belli (Endüstri mühendisi) - Sokağın partisi olabilmesi için merkezi olarak dizayn edilmesi gerekiyor. Kimin nerede daha yetkili olduğunu, ne biçimde çalışması gerektiğini, üye bilincini saptayabilecek işleyiş yapısını kurmak gerekiyor. Partinin 12 Eylül öncesi devrimci hareketin içinden çıkan, orada aktifleşmiş, sonra pasifleşmek zorunda bırakılmış bir kitlesi var. Toplumla bağlantısı zayıf insanların bir araya geldiği bir parti. Süreç içinde, bazı insanlar eski yetilerini kazanacak, yeni insanlar yetkinleşecek, bazı insanlar da artık eski rollerini başkalarına vermek zorunda kalacaklar. Tabii doğru yönde bir yapılanma olursa. Yoksa bugünkü şekliyle, partiler kanunuyla, partiler kanununa uygun tüzüğüyle bir burjuva partisine dönüşme tehlikesi vardır...

Doğan Ülgenci (Mücellit) - ÖDP'yi oluşturan parti ayağı da, hareket ayağı da, temel olarak geçmişlerinde ortak bir programa sahiptiler. İşin teorik temelinde böyle bir arka plan var. Bu, partinin programına çok daha sağ bir yorumla yansımış durumda. Politika, dünya siyasal mücadele tarihinde yatay bir zemin üzerinde gelişmemiştir. Temel sorunlara temel yanıtlarla gelişir... Bizim yeniden bir şeyler keşfetmek gibi bir durumla karşılaşmamamız gerekiyor. Kötülenen BSP'nin bir temel sloganı vardı: "Ya barbarlık ya sosyalizm". Barbarlık düzenine karşı söylemek zorunda olduğunuz bir şeyler vardır. Bunlar da belirsiz bir şeyler değil, bu temel dinamikler üzerine oturması gereken şeylerdir. Fakat partide şu ana kadar bu gerçekleşmedi. Hayrettin ve Fehmi'nin işaret ettikleri tehlikenin, çok ciddiye alınması gerektiğini düşünüyorum. Fehmi, giderek sosyal demokratlaşmaktan, Hayrettin bir burjuva partisi olmaktan söz ettiler. Ben, başka bir rengin bulunduğunu, toplumsal sorunlara sınıf perspektifiyle bakan insanlar bulunduğunu bir güvence olarak gördüğümden buradayım ve bunun mücadelesini veriyorum.

Hasan Basri Karabay (işsiz) - Daha önce bizim gibi düşünmeyen bir sosyaliste derdimizi anlatma kaygısı taşımadığımız için sorun olmuyordu, ama şimdi örneğin TKP kökenli, DY kökenli bir arkadaşa derdimizi anlatmak zorundayız. Geçmişte herkes kendi bütünlüklü projelerini kabul ettirmek için dayatırdı ve bir çıkış yolu bulunamazdı. ÖDP gündelik sorunlar etrafında bir arada durmanın daha anlamlı olacağını anlatmaya çalışıyor. Mücadele, o kaybettiğimiz ana dili bize kazandıracak. Tarihsel sorun ise daha ciddi, yalnızca ÖDP'nin değil, dünya sosyalist hareketinin sorunu. Geçmişte eleştirel de olsa kimimiz bürokratik işçi devleti, kimimiz revizyonist de desek, karşımızda bir olgu vardı. İnsanlar bu olguya göre kendilerini tanımlıyordu. 1989'la beraber Berlin Duvarı'nın altında kaldı bu olgu. Solun önündeki problem bu olguyu açıklamaktır. Tarihe dönülür, nerede hata yapıldığı saptanır, SB'nin ve Doğu Bloku'nun neden yıkıldığı tartışılır ve buradan devrimci bir sonuç çıkarılırsa, ÖDP'nin önündeki en temel sorun ortadan kalkar. Bu tartışmaları yapabileceğimiz araçlar üzerine, örneğin dergi üzerine düşünmek gerekir. Öte yandan gündelik sorunlar için partiye yol gös-

terecek araçlara, popüler bir gazeteye ihtiyacımız var. Dünya tarihsel süreciyle uğraşırken bir yandan da gündelik peynir ekmek mücadelesine dahil olursak bir çıkış bulabiliriz.

Bülent Şam (doktor) - Partinin belki de becerebildiği en iyi şey birbiriyle konuşmaktan imtina etmiş kesimleri bir araya getirmek oldu. Herkes kendi yalıtılmışlığıyla yaşıyordu. ÖDP'nin bana kazandırdığı kendimi ifade edebilme rahatlığı... Yalnız ÖDP'nin bütününde bu mekanizma ne kadar işliyor çok emin değilim. Çünkü ÖDP'nin henüz bir parti olduğunu düşünmüyorum, kendi mekanizmalarını, organlarını yerine oturtamadı. Birçoğumuzun partili bir gelenekten gelmediğini biliyoruz. Parti nedir bilmiyoruz, öğrenme aşamasındayız. Partinin öncelikle kendini örgütlemesi gerekiyor. Teorik tartışmanın yapılamaması en ciddi eksikliklerimizden bir başkası ve bunu yapabilecek ciddi bir organa sahip değiliz. Sağlıklı bir iletişim organı olmadığı için ilçeler kendi başlarına halletmeye çalışıyorlar. Bunun dışında ben çok ümitsiz değilim, dünya genelinde sınıf hareketinde bir çekilme varken, bizim neler yapabileceğimizi fazla tartışmanın alemi yok bence. Çünkü müdahale edip, kendimizi gösterebileceğimiz nokta ancak hareketliliğin olduğu zaman oluyor.

Tezer Gökçeoğlu (işveren) - Ben kendimi sosyalist olarak ifade etmeyen bir insanım. Beni bu partiye çeken şey solun birliğini savunan dürüst solcular mıknatısı görüntüsü vermesi. Partide ben umduğumu bulabilmiş değilim. Ama hoş bir tarafı var. Hakikaten 'solduyu'nun canlandırılması için güzel bir ortam bu parti; ama tartışma ortamlarında ciddi bir sosyalist tahakküm görüyorum. Bunu sosyalizme karşı olduğumdan söylemiyorum, ancak problemler öyle ikilemler biçiminde getiriliyor ki, ya A'yı ya B' diye seçmek zorundasın. A'yı seçtiğim zaman bu partinin has üyesi olacağım, B'yi seçtiğim zaman da kenar süsü ya da iki kongre sonra defolup gidecek bir adam, şeklinde hissetmemi sağlayan bir ideolojik tahakküm görüyorum. Bu bilerek yapılan bir tahakküm değil, ayrıca dünyadaki sosyalizmin de sorunlarından biri. Sosyalizm sadece farklılıkların teoride çarpışması değil, pratikte de çarpıştırılmasıdır. İnsanların söyledikleri sözün arkasında durabilmesi gerekir. Mesela Kürt sorunu konusunda pek çok arkadaşın ateşli şekilde bazı şeyleri savunduklarını görüyorum, ama bu arkadaşlar bir platform oluşturmuyorlar. Sorun bazında bir platform olmadığı için ben şahıs olarak tavır koyamıyorum. Eninde sonunda kelimeler uçuşuyor, teorik tartışma yok derken, pratik tartışma olmadığı için bu teorik tartışma olmuyor, ana konu buradan kaynaklanıyor. Ben teorik tartışmaların da pratikten kaynaklandığı bir parti öngörüyorum.

Olanaklar ve potansiyel düşünüldüğünde, bunu harekete geçirecek bir koordinasyonun ciddi bir sorun olarak durduğunu görüyoruz. Üyeler ne yapıyorsa o çıkıyor ortaya. Bu nasıl aşılabilir?

Hayrettin: Verili durumun değişmesinde tabanın rol oynayacağını düşünüyorum. Sokağa çıkabilecek unsurlara cazip gelmemiz gerekiyor. Onlara doğru şeyler söyleyerek yapamayız bunu, yapımızla yapabiliriz. Yerel, işyeri vb., diğer solun da bulunduğu meclisler kurmak gerekir. Bu meclisin esas olarak ilçe delegelerinden oluşturulması, delegelerin de istedikleri anda yönetimi değiştirebilmesi... Bu tüzüğe göre de kongre demektir, bu sıkça toplanan, sürekli kurultay havasıdır. Aktif bir parti, zaten sürekli bir kurultay demektir. Yayın ve iletişim konusuna gelince, muhakkak ki merkezi ve yerel yayının her üyeye ulaşması gerekiyor.

Fehmi: Bir araya gelişi organize ettik, bugüne kadar oluşan da birlikte olma hukukudu. Şimdi birlikte dünyayı dönüştürme araçlarını, hukukunu oluşturmamız gerekiyor. Grupların kendisini önemli bir sorun olarak görmüyorum, ama henüz partinin kanatları olmadığını düşünüyorum. Asıl zenginliğin, partinin kanatları olan gruplar olacağını yeni harmanlanmaların da böyle gerçekleşeceğini düşünüyorum. Genlerin kaynaşmasıyla, yeni bir oluşumun doğması bundan sonra olacak. Hayata müdahale için araçları zenginleştirmemiz gerekiyor. Somut olaylar üzerine yapılan değerlendirmelerin hem katılımı, hem heyecanı artıracağını düşünüyorum. Şu anda parti yerel çalışmalarla sürüyor. Parti bu değildir, ulusal ölçeklidir, merkezidir, ulusal ölçekte politika yapabilmektir. Zaten bizim tıkandığımız nokta da bu. Bir merkezi teorik yayın organına, merkezi bültenlere ihtiyacımız var. Ulusal ölçekte kolektiviteyi yaratabilmek yukarıdan aşağıya olabilir. Yeni bir düzeni tarifleyerek bugünkü düzeni eleştirmemiz gerekiyor. Bugünden yarına, farklı düzene taşıyacak tarzda politikalarımızı geliştirmemiz gerekiyor.

Kadıköy'de gruplardan kaynaklanan problem görünmüyor. Çünkü kimse bu konuya değinmedi.

Fehmi: Grupların kendisi değil, grupçu tavırdır sorun yaratan. Kadıköy'de grupçu bir tavır yok. Kadıköy'ün yüzü dışa dönük daha çok.

Hayrettin: Çok fazla birey var Kadıköy'de, gruplardan olanların sayısıyla karşılaştırılmayacak şekilde. Bir yapılanma olduğu zaman, grupçu tavra niyetlenen olsa bile eriyip gidiyor. Aldığımız duyumlara göre başka ilçelerde tasfiyeci nitelikte davrananlar varmış. Bu bize yabancı bir konu.

Zekeriya: Kadıköy'deki duruş söylemden çok, pratiğe ait. Her birey 'ben nerede ne iş yaparım'ı bir biçimde sorgulamaya başladı, hatta her büroya yeni insanlar ekleniyor, çıkıyor. Burada insanlar artık işe yönelmenin gereğini anlamış durumda.

Söylenenlerden de anlaşılıyor, hiyerarşi şöyle veya böyle kaçınılmaz. Bu nasıl bir hiyerarşi olmalı?

Zekeriya: Hiyerarşiyi daha disipline olmuş bir hareket olarak kabul ediyorum. İş olmazsa onun hiyerarşisinin bir anlamı olmayacağını, ÖDP kitlesinin kabul etmeyeceğini düşünüyorum. Hiyerarşi, disiplin olacaksa iş üzerinden olabileceğine inanıyorum.

Fehmi: Zaten iş üzerinden olmadığı zaman o hiyerarşi olur.

Kadıköy ilçesi, partide gördüğü sorunlara kendi özelinde ne tür yanıtlar buldu?

İsmet: Parti dışarıdan, bir koalisyon, bir eylem birliği izlenimi veriyor. Bunu aşmak için partinin yavaş yavaş sentezlenmesi gerekiyor. Partide her kademede koordinasyon olmalı. Demokratik merkeziyetçilik diye bir olgu var, buna gerçekten uyarsak nasıl bir yönetim olacağı kendiliğinden ortaya çıkar. Her üyeyi, hem sorumlu hem yetkili hale getirmeliyiz. Örneğin bir mahalleyi ele alalım; üç üye varsa, bunlar bir araya gelmeli, o mahallede partinin gözü, kulağı, her şeyi olmalı. Yığınsal bir eylem olacağı zaman, üç beş partilinin 30-40 kişiye telefon etmesiyle olacak şey değil bu; sorumlular aracılığıyla organize olmak lazım. Ayrıca grupların dergi çıkarmaları partiye fayda getirmiyor, kaldı ki onlar da düzenli çıkmıyor zaten; çıkanlarda da perspektif açıcı şeylere pek rastlayamıyoruz. Partinin birkaç teorik– pratik yayını olmalı, yerel yayınları olmalı, buralarda tartışma yürütebiliriz.

Hayrettin: Ben ilçe yönetiminin üyeleri motive etmek konusunda yapacak çok işi olduğunu, bunu pek yapmadığını düşünüyorum. Mesela bir gece düzenleniyor, ilçe yönetiminden birisi veya başkan üyelere yol açabilecek bir konuşma yapmıyor.

Bülent: Yaklaşık 500 üyemiz var, hatta 500'ü aştı. Çalışmalara katılanların sayısı 80, maksimum 100'e ulaşıyor. Aktif çalışanların sayısı 40-50 civarında ve bildiriye, afişe, mitinge gidenler genellikle bürolarda çalışanlar. Doğrusu da bu. Kadıköy'de olan herkes, bir birimde ilişkilenmiş ve çalışıyor olmalı. Bu üyelerin çoğunluğu kendiliğinden geldi, biz onları örgütlemedik, aktiviteye bundan sonra örgütleyebileceğimiz insanlarla ulaşabileceğiz.

Doğan: Gruplar, hiyerarşi sorunu vb. bütün bunlara karşı benim söyleyeceğim bir tek şey var: Sistemle mücadelesini açık tarzda yürütmeyi seçmiş olanların partisi –yereldeki arkadaşlar darılmasın–, Park ve Bahçeler Müdürlüğü'yle uğraşmaz, temel hedefi bu olmaz. Topluma bütünüyle bakabilen bir muhalefet kurgunuz yoksa, teknik olarak organize edilen birtakım şeyler olsa olsa aparatçık çıkarır. Parti, parti olmayan partiye benziyor, ama çok ciddi bir parti. Adam Smith'in 'görünmez el'i gibi yürüyor işler aslında. Benim kaygılarım bu noktada hareketleniyor. Düzenle mesafesi çok net değil. Tabanı umut veriyor, o görünmez el gibi çalışan anlayışı değil. Son on yıldaki en önemli sorunlardan biridir, lokalize olmak... Solcular, lokale sıkıştırılıyorlar ve orada bir dünya kuruluyor, tatmin oluyor insanlar. Bu partinin hayatın her alanında denilen o ideolojik kabuğa karşı haftalık yayın organına ihtiyacı var, bu sadece partinin değil, toplumun ihtiyacı, toplumda solun sesi yok. Toplumu bizden olanlar ve olmayanlar biçiminde bölecek bir anlayışa ihtiyaç var.

Hasan: Bir tür sınıftan kaçış, yeni orta sınıf solculuğu var. Bu anlayış ÖDP içinde de Türkiye sosyalist hareketi içinde de yankısını buluyor. Önümüzdeki sorunlardan biri bu. Bunun dışında, merkezi bir sisteme muhalefet ediyorsunuz, isteseniz de istemeseniz de merkezileşeceksiniz. Sorun nasıl merkezileşeceğiz sorunu. Yöneticilerimizi seçiyorsak, onları görevden alma hakkımız varsa, merkeziyetçilik demokratikleşmiştir zaten. Grup karşıtlığının olumlu olmadığını, bu yapıldıkça gruplardaki kapanmanın artacağını düşünüyorum. Gruplar, platformlar rahatlıkla kurulabilmeli, isteyen dergi çıkarmalı. Bunlar meşru kabul edilmeli.

Tezer: Ben bir noktaya şiddetle itiraz ediyorum. "İyi aile solculuğu, orta sınıf solculuğu." Ben bu topluma müdahale etmek istiyorum. İşçi sınıfı yükselecek, bir gün sosyalizmi kuracak diye, o dalgayı bekleyecek kadar asr–ı saadet müslümanı gibi bir solcu olmak istemiyorum. Ben solcuların bu düzen içinde sosyalizmi kurabileceğine inanıyorum. Gerek ideolojik hegemonyayı, gerekse üretimdeki hegemonyayı kurarak. Ben bir sorun değilim bu parti için, bir şansım, lütfen bu kafayı değiştirin. Asıl konu şu; "özelleştirmeye hayır, işsizlik sigortası", işte senin direnme hattın burada. Bunu EP anladı, ÖDP anlamış değil. Mesajlar, seçilmiş organlar tarafından, organize şekilde verildiği takdirde, Kadıköy'deki oyların yüzde 3'ünü, 4'ünü almamamız için bir neden yok. Çünkü buranın 500 üyesi olsa bile en az bin tane geleni gideni var... Mutlaka mahalli çalışmalar olmalı... İçerenköy, Kayışdağı, Yeni Sahra gibi emekçi bölgelerde, kendisini emekçilere adayan proleter sosyalist arkadaşların örgütleme yapmaları lazım, OTOSAN'da örgütlenmek lazım, ben ortasınıfın sözcüsüyüm, ben Acıbadem'i örgütlerim. Söylenen laflarla pratiğin birbirine uymadığını anlatmak istiyorum.

Bir öneri: Dayanışma Meclisleri

Bütün diğer çalışma tarzlarının yanında, ama bugün öncelikli olarak başlatılmasını önerdiğimiz bir projeden söz etmek istiyoruz: Dayanışma Meclisleri.

Ragıp İNCESAĞIR - Yaşar AVCI

ÖDP "her yerden" "yan yana" ve "bir araya" gelen insanlarca kuruldu ve tamamen haklı bir ilgiyle karşılandı. Bu ilgi solcuların bir araya gelemeyeceği üzerine (yılların deneyimiyle) oluşmuş önyargıyı kırmanın yarattığı büyüyeydi. Şimdi bu başlangıcın üzerinden 8 ay geçti ve büyü bozulmak üzere... Artık toplum bizden mümkün ve inanılır bir siyasal proje bekliyor.

ÖDP'nin projesi nedir? Bugüne kadar ettiğimiz lafların tekrarı mı? Tek eksiğimiz bunları bir arada söyleyememek miydi? Bizce asıl sorun toplumsal yaşamı aşağıdan yukarıya demokratikleştiren ve anti-demokratik devletin karşısına diken kapsayıcı ve bütünlüklü bir siyasi projenin yokluğu idi. Bu sorun hala bizim sorunumuz.

Parti adını almış ve bunun gerekli organlarını oluşturmuş bir örgütsel birliğin sadece kurulmuş olması bu sorunun çözümü için yeterliymiş gibi görülmemeli. Hatta partiye bir sihirli değnekmiş gibi asla bakılmamalı. Çünkü örgütün varlığının ötesinde örgütün politikalarının varlığı hatta bu politikalar çerçevesinde hareketlenmiş partilerin varlığı asıl çözücü olacaktır.

Bir tek hat ve bir tek tarz olamaz!

Belirtmekte yarar var ki, partinin emekçilere, muhaliflere yönelik oluşturduğu söylem, başlangıçta bizim bir işaretimizi bekleyen milyonlarca insanı bir anda hareketlendirmeyecek. Bu uzun, yorucu ve inişli-çıkışlı bir çalışmanın sonucu olacak asıl olarak...

Böyle bir siyasal çalışmanın çok yönlü olacağını özellikle vurgulamak gerekiyor. Ezilen muhalif halk kesimlerinin parçalı ve eşitsiz duruşları özgürlük ve dayanışma ekseninde oluşturulacak bir politik söylemin bir tek hat ve bir tek tarz olarak belirlenmesini geçersiz ve anlamsız kılıyor.

Emekçilerin partisi, sisteme saldırdığı bütün cephelerde cevap verebilen yeteneğinde olmalıdır. Böyle bir güce bugünden yarına ulaşılamayacağının bilincinde olsak da asıl olarak böyle bir parti yaratılması hedeflenmelidir.

İşte bu noktada bütün diğer çalışma tarzlarının yanında, ama bugün öncelikli olarak başlatılmasını önerdiğimiz bir projeden söz etmek istiyoruz: Dayanışma Meclisleri.

Dayanışma kavramı özgürleşme sürecine girmiş her hareketin şu veya bu aşamada yüz yüze kaldığı bir kavram. Bir tür mücadele ahlakı. Ama bizim açımızdan en önemlisi her halde "dayanışma temelinde örgütlenmiş üreticilerin özgür birlikteliğine" dayanan bir toplumu hedeflemiş olmamız. Kapitalizmin yalnızlaştırdığı ve ücretli köle haline soktuğu işçi ve emekçiler "hakim sınıf olarak örgütlenerek" bütün bir toplumu özgürleştirmenin ilk adımını atmalıdır. Biz böyle bir dünya hedefliyoruz.

Öyleyse dayanışma sadece bir mücadele biçimi olarak değil, aynı zamanda bir iktidar biçimi olarak da siyasetimizin ana kavramlarından biri.

Anahtar kavram: Dayanışma

Öte yandan, Türkiye'de bir yandan yönetenlerin yönetememesi demek olan siyasi kriz sürerken emekçiler her gün biraz daha yoksullaşıyor, yalnızlaşıyor ve dışlanıyorlar. Düzen varlığını gittikçe artan bir baskı gücüyle, diğer taraftan ise savaşın yarattığı psiko-politik atmosfer aracılığıyla sürdürmeye çalışıyor. Böyle bir siyasi ortam içinde egemenlerin sivil ya da resmi kıyafetli zulüm politikalarına da (Sivas, Gazi, cezaevleri, yargısız infazlar, gözaltında kaybedilenler vs...) ekonomik, demokratik, kültürel saldırılarına da (pahalılık, yoksullaşma, özelleştirme, sendikasızlaştırma, düşük taban fiyatı vs...) karşı mücadelenin anahtar kavramı dayanışma olacaktır.

Tabii ki dayanışma soyut bir ideolojik söylem olarak harekete geçirici olmaktan uzak bir kavram. Siyasette inanılır olmanın yolu söylemek değil, yapmaktır. Bu açıdan bakıldığında siyaset yapmak düzenin (yukarıda anılan) saldırısına karşı emekçilerin özsavunmasını dayanışma temelinde örgütlemektir, diyebiliriz.

Son yıllarda devrimci siyasetin nabzı gecekondu bölgelerinde atmaktadır. Gazi'de, Nurtepe, Okmeydanı, Dikmen ya da Çiğli'de haklı, ama programsız bir isyan ateşi yanıyor. Ezilen ve horlananlar, yer yer devrim bayrağını da yükselterek "isyanlardalar". Bu isyanı "kurucu bir isyan"a çevirmek, doğrudan yaşam alanlarında, tamir atölyelerinde, konfeksiyon tezgahlarının arkasında hayatı ve isyanı paylaşmak, bunu yaparken de yaratıcı ve üretken bir dayanışma ağını örmekle mümkün bizce.

'Ufak tefek' şeylerle başlamak...

Böyle bir dayanışma hareketi, isyanı akması gereken kanala, kurucu isyan (sosyalizm) kanalına yönlendirecektir, diye düşünüyoruz.

Dayanışma pratiklerinden kastımız nedir? İlk adımda bu projenin bütün iddiasına karşın "ufak tefek" şeyler... Bir paylaşma ahlakını propaganda edecek, örnek çalışmalar yapmak. Bir mahallede, bir fabrikada (bulunduğumuz her yerde) yeni bir yaşam tarzı kültürünün tohumlarını atmak. Bunun için gerekli kurumları, organları yaratmak ve dayanışmayı eksenine alan bir meclisleşme çalışmasına girişmek.

Somutlarsak, örneğin çarpık eğitimin doğurduğu dershane ihtiyacını kendi eğitim anlayışımızla ördüğümüz "dayanışma dershanesi" ile aşmak, yoksul bir mahallede hayat pahalılığına karşı olduğu ilan edilmiş bir "dayanışma kooperatifi" kurmaya çalışmak, bir halk sağlığı projesi yapıp yoksul mahallelerinde "dayanışma sağlık ocağı" kurmak vb... Bunlar kurumlaşmaya yönelik örnekler. Bu tür şeylerin açıkça gerçekleşmediği yerlerde "dayanışma komiteleri", "dayanışma grupları" gibi fiili organlaşmalar için çalışmak.

Bazı mahallelerde (ya da okul, fabrika vs.) "dayanışma sandıkları" gibi çözümler düğün, hasta, cenaze gibi konularda dayanışmayı sağlarken, bazen köye yol getirmek, mahalleye çeşme yapmak gibi pratik sorunların çözülmesinde (imece gibi gelenekleri de harekete geçirerek) geçerli olabilir.

Bu örnekleri çoğaltmak, her özgül duruma göre zenginleştirmek mümkün ve gereklidir. Anlatılmak istenen (başta da önemle vurgulandığı gibi) bugün özgürlük ve dayanışma siyasetinin birçok çalışma tarzından biri olarak "dayanışma meclisleri" halk içinde gündelik yaşamın eleştirisi ve pozitif örneklerle reddi, bir tür fiili sosyalizm propagandası olarak önerilmektedir. Elbette siyaset bundan ibaret değildir ve olmamalıdır. Basit bir kooperatifçilik hareketi olarak algılandığında reformizm ya da ütopizm ile pekala karıştırılabilecek bu perspektif devrimci anlamını ancak özgürleştirici ve siyasallaşan bir süreç olarak bilinçle kurgulandığında alabilir.

Bir yandan yeni dünya düzeninin ideolojik saldırısı "yükselen değerler", diğer yandan hayat gailesi arasında dayanışmayı unutmuş ve yeni bir dünya düşü kurmaya uzaklaşmış emekçilerin gündelik yaşamlarına bambaşka bir umut hareketi olarak müdahale etmek, sadece söylemde kalmayacak bir siyaset çalışması yapmaktır.

Böyle bir çalışmanın örgütlenmesi için gönüllü ve hazır olduğumuzu, bunun ÖDP'nin merkezi projesi haline getirilmesi arzumuzu bildiririz.

Özgürlük dayanışmayla gelecek!

ALİ ERKILIÇ

14 Ekim 1978'de Kartal Maltepe'de faşistler tarafından pusuya düşürülerek katledildi.

Ey ömrünü destan gibi yürüyenler
Zamanı rüzgara salıp gidenler
Ne kırlarda direnen çiçekler
Ne kentlerde devleşen öfkeler
Henüz elveda demediler
Bitmedi daha sürüyor o kavga
Ve sürecek
Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek

UNUTMADIK ANISI MÜCADELEMİZDE YAŞIYOR

Kartal Maltepe'den ÖDP'li arkadaşları

ÇEVRE RADYO

105.7

Doğru ve hızlı haber...
Evrensel bilgi ve kültür...
Geleneksel ve çağdaş dünya müziği...

MEİS Cafe-Bar

Cem Karaca
Ve
Uğur Dikmen

Her perşembe
Saat: 22.30'da

Her gün canlı müzik

Beyoğlu Mis Sok. No:20 Tel: 293 99 73 - 293 05 98 - 244 22 70

Kudüs'ten yükselen çığlık yanıt bulmalı

Bu tünelin hem tarihsel, hem de dinsel açıdan kutsal bir yer olmasına karşın, İsrail'in kazıyı sürdürmesi Filistinlileri sokağa döktü. Kan gövdeyi götürdü. Kahire'den Riyad'a, Amman'dan Washington'a kadar herkesi yine bir korku sardı; gerici rejimlerin etekleri tutuştu. Çok umut bağlanan 'Barış Süreci'nin tarihe gömülme riski artıyordu; ya bu alev tüm bölgeyi sararsa...

Abdullah DERELİ - Şükrü TÖRE

Dünya ve Ortadoğu şu günlerde Filistin halkının gerek Batı Şeria'da, gerekse Gazze ve Kudüs'te tarihinde az rastlanan düzeydeki 'intifada'sına tanık oluyor.

İsrail Siyonist yönetiminin, iç ve dış koşulların kendi lehine olduğu

sonucuna varıp başka zaman açmakta zorlanacağı tüneli açma girişimleri Filistin halkını öfkesini sokağa dökmeye mecbur kıldı.

Yaklaşık bir hafta süren kanlı çatışmalar, 11'i Yahudi olmak üzere, 80'den fazla kişinin ölümüne, binlerce kişinin yaralanmasına neden oldu.

Mescid El-Aksa'nın altından geçen bu tünelin, Filistin ve tüm Arap halkının hem tarihsel, hem de dinsel açıdan kutsadığı bir yer olmasına rağmen, İsrail'in, bu değerleri gözardı ederek kazı faaliyetlerini devam ettirmesi bardağı taşıran son damlaydı. Filistinliler genç-yaşlı, erkek-kadın topyekün kendilerini dışarıya attılar. Dünyanın en gelişmiş ölüm kusan makinalarına sahip İsrail ordusuyla göğüs göğüse, dişe diş canhıraş biçimde kapıştı. Kan gövdeyi götürdü; "Sevra sevra el Nasır" şiarı altında.

Kahire'den Riyad'a, Amman'dan Washington'a kadar herkesi yine bir korku sardı; gerici rejimlerin etekleri tutuştu. Umut bağlanan "Ortadoğu Barış Süreci" tehlikeye düşüyor, tarihe gömülme riski giderek artıyordu. Ya bu alev bütün bölgeyi sararsa. Tek kelimeyle, bölge alt üst oluşların eşiğindedir.

Clinton çaresiz, Yahudi Lobisi'ne olan ihtiyacı yakıcı; kasımdaki Başkanlık seçimleri yaklaşıyor, ona ters düşmemek için özel bir çaba içerisindedir. Rakibi Dole bastırıyor: "İsrail'den daha fazla taviz istenemez, Netanyahu yönetimi kendi toprakları üzerinde tasarruf hakkını kullanıyor/kullanabilir. Arafat'a ne oluyor" diyerek Clinton'ı bir puan da olsa geçmek istiyor. Bir puan bir puandır. Filistin kanı pahasına da olsa önemli!..

Arafat'ın kararsızlığı

Arafat bir taraftan ABD-İsrail ve Arap gericileri ile, diğer taraftan intifada'nın kararlı mücadelesinin oluşturduğu yüksek basıncın arasında kıvranıp duruyor. İsrail'e karşı yükselen intifadaya ilişkin kararsız tutumlarına neden olan sınırları genişletilmiş bir Filistin Devleti Başkanı olma iştiyakını bastırmaya çalışıyorsa da, zaman zaman açığa vurmak zorunda kalıyor. Üstü örtülü teslimiyetçi politika yapmanın sonuna geldiğini görüyor. Peki şimdi ne olacak?.. Kendisine bağlı Merkezi Güvenlik'ten Albay Cihat El-Gaul bile: "İsrail polisinin vahşi saldırısını durdurmak için Arafat'ın telkin ettiği 'sağduyu' yetmemektedir. Halkımız katledilirken sağduyulu olmak yerine, meşru nefsi müdafaa hakkını kullanmak zorunda kalıyoruz. Tek silahı sapan olan gençlerin öldürüldüğü yerde İsrail-Filistin çelişkisinin geldiği noktayı ve bunun gericiler üzerinde yarattığı etkiyi anlamak için önemli bir veri durumundadır.

Yeni süreç Ebu Ammar'a (Arafat) manevra yapma şansı tanımıyor. Filistin halkı liderinden daha tutarlı bir duruş bekliyor.

Washington ve Enez zirveleri sonuç vermedi. Dolayısıyla, tehlike çanları çalıyor demektir. Mısır ve Suriye savunma bakanları güçlü ordulara sahip olduklarına dair demeçler vererek İsrail'e savaşa hazır olduklarını kendi halklarına ima etmeye çalışıyorlar. Bu tür demeçlerle toplumda biriken tepkiyi absorbe etmeye çalışıyorlarsa da, bölge halkları bu tür yöntemleri kanıksamış durumdadır. Zira, kapsamlı bir savaş olasılığı yok değil, ama oldukça zayıf olsa bile, olacak olan yine Filistin halkına olur.

Filistin halkı suskun, dişleri kenetli. Kudüs semalarında bulutlar yine toplanıyor; gittikçe kızıllaşıyor. Şimşek çaktı çakacak. Bu derin beklentiye başka kapışma için son hazırlıklar yapılıyor. Derlenip toparlanmak lazım, diyor intifadanın öncüleri.

Ramallah kentinde olup bitenler oldukça umut, güven verici ve moral yükselticiydi. BBC'nin Kudüs muhabiri gelişmeleri birkaç cümleyle şöyle ifade ediyor: "Ramallah'ta 8 örgüt bir araya gelerek güçlerini birleştirdi. İlk kez gerçekleşen bu oluşumdan muazzam bir maddi güç doğdu. Düzeyli ve coşkulu olan bu olguyu görmek gerekiyordu anlayabilmek için." Bir başka olumlu gelişme de İslami Cihad'tan Demokratik Cephe'ye kadar tüm Filistinli kuvvetlerin bir Ulusal Birlik Cephe'de buluşmaları için yeni bir perspektif doğrultusunda somut adım atılması gerektiği konusunda gösterdikleri duyarlılıktır. Filistin Kurtuluşu için Demokratik Cephe lideri Naif Havatme'nin kendi imzasıyla yayınladığı bildiride Ulusal Birlik konusunda gösterdiği duyarlılık ve çaba geniş kitleler bazında coşkuyla karşılandı.

Enternasyonalist bir görev: Filistin halkıyla dayanışma

Bugün Filistin halkı İsrail siyonizmi ve bölge gericiliği tarafından yine teslim alınmaya çalışılıyor. Ama bu halk, daha önce olduğu gibi bu sefer de, dayatılan kuşatma çemberini yırtacaktır; bu kudrete sahip olduğunu defalarca kanıtlamıştır. Tıpkı, günümüzün en modern silahlarına sahip İsrail ordusunun askeri gücüne karşı en ilkel silah olan sapanla gösterdiği direnme örneğinde olduğu gibi, kendisine dayatılan onursuz "barış"ı seçmektense, savaşarak onurlu ölünebileceğini göstermiştir.

Evet, Filistin halkı en güç, en sıkıntılı ve en fazla dayanışmaya ihtiyaç hissettiği bir süreçten geçiyor...

Filistin halkının sürdürdüğü bu haklı savaşa kayıtsız kalmak, değil devrimci değerlere, insani değerlere bile sığmaz. Çünkü, emperyalizme ve bölge gericiliğine karşı verilen ulusal kurtuluş eksenli bir mücadele kendi alanıyla sınırlandırılamaz. Zira, günümüzde ileriyi ve devrimciliği temsil eden her kalkışmanın, aynı zamanda evrensel boyutlu olduğu unutulmamalıdır. O nedenle Filistin halkının ulusal-toplumsal mücadelesini desteklemek, sadece ona olan aşktan kaynaklanmamalıdır. Onun ötesinde fiili olarak çok yönlü çıkarların çakışması esası oluşturuyor.

Öteden beri ortak düşmana karşı ortak çıkarlar uğruna mücadelede Filistin halkıyla omuz omuza savaşmış, aynı kamplarda aynı havayı teneffüs etmiş, aynı komün hayatını paylaşmış, aynı acı ve sevinci tatmış olan güçlerden biri de Türkiyeli ve Kürt devrimcileri olmuştur. Bu birliktelik enternasyonalist dayanışma ruhunu daha da pekiştirmiş, yaratılan bu ileri değerler hem Filistin halkının, hem de Türkiyeli ve Kürt devrimci hareketinin mücadele hanesine olumlu yazılmıştır.

Türkiye ve Kürt devrimci hareketi böylesi olumlu bir değeri geliştirip yeniden güçlendirmesi gerekirken, bu yapılamamış; mirasyedi anlayışıyla tüketilmiştir. Dün omuz omuza savaştığı bir halk bugün katlediliyor, teslim alınmaya çalışılıyor ve dost güçlerin destek ve dayanışmasına en fazla ihtiyacı olduğu bir dönemden geçiyorken, adı geçen güçlerin herhangi bir desteğinin olmaması tarihin garip bir tecellisi olarak karşımıza çıkıyor.

Filistin davasının Türkiye'deki asıl sahipleri olan devrimciler enternasyonal görevlerini omuzlamadığı için politik alanlar rantiyeci ve dinci istismarcılar tarafından doldurulmaktadır. Adana, İstanbul ve Ankara gibi önemli kentlerde "Kahrolsun İsrail– Kudüs Müslümanlarındır, Müslümanların kalacaktır– Yaşasın şeriat" gibi sloganları birleştirerek toplumda var olan Filistin sempatisini kendi siyasal amaçlarına tahvil etmeyi becerebiliyor.

Ezilen bir halkın hakları

Gerçek anlamda halkların kardeşliğinden ve sömürülen sınıftan yana olan güçler sorumluluklarını hatırlamalı, dini çevrelere kaptırdıkları bu alanı yeniden ele geçirmeliler. Türkiye ve Kürt halkının devrimcileri bu ataletten kurtulmak zorundadırlar.

Ezilen bir halkın haklarını savunan ve bu hakkı en önemli politik talep olarak daima önplanda tutmaya çalışan HADEP, tam da bu noktada dayanışma ve yardımlaşmada bulunması gerekirken, gelişmeler karşısında suskun kalmaktadır. HADEP'in suskun kalması sadece Filistin halkının yalnızlığını artırmıyor, aynı zamanda Kürt halkının da yalnızlaşmasına dolaylı katkıda bulunuyor.

Ezilen bir başka halkın yanında olmayan, onun haklarını kendi hakkı gibi korumayan bir parti, kendi halkının haklarını da korumakta, savunmakta sıkıntılarla karşı karşıya gelmeye mahkumdur.

Türkiyeli devrimciler de aynı derecede sorumludurlar. Bu sorumluluklarını yerine getirmek gibi bir politikaya sahip olmalılar. ÖDP ve RP bu anlamda bir kabızlık dönemi yaşıyor.

Ezilen bir sınıfın partisi ve onun savunucusu aynı zamanda ezilen, kardeş bir halkın da haklarının savunuculuğunu yapmakla yükümlüdür.

Birçok olanak olmasına rağmen, kayda değer hiçbir dayanışma örneği gösterilmemesi ya acizliğin ya politikasızlığın ya da sorumsuzluğun sonucudur.

Türkiyeli geleneksel sol daha ağır eleştirileri hak ediyor. Düne kadar Filistin halkının tüm imkanlarını kullanan bu sol güçlerin, bugün herhangi bir politik-pratik faaliyet gösterme ihtiyacı hissetmemeleri yararlanmacı zihniyetin egemenliğini ifade ediyor.

Tüm dünya devrimci hareketlerinde olduğu gibi, Türkiye devrimci hareketinde de olması gereken anlayış, karşılıklı beklemeden vermeyi ilke edinmek ve bu anlayış temelinde kafalarda devrim yapmaktır.

Filistin halkının antiemperyalist, antisiyonist ve bölge gericiliğine karşı mücadelesinde yalnız olmadığını hissettirmek için, en azından İsrail Başkonsolosluğu'na kitlesel bir güçle siyah çelenk bırakmayı, yığınsal olarak basın toplantıları, Ortadoğu ve Filistin sorunu eksenli panel-ler-konferanslar düzenlemeyi enternasyonalist dayanışmanın asgari ölçüsü olarak görmeliyiz.

Türkiye ve Kürt devrimcileri bu ve benzeri etkinlikler yapabilecek hem güce, hem de cürete sahiptir. Önemli olan, olması gereken politik faaliyetlerin gündeme alınması ve yeniden üretilmesi isteğine sahip olunmasıdır.

Filistin halkı Türkiyeli ve Kürt devrimcileri tarafından yalnız bırakılmayı hak etmedi.

Che Bir Fotoğraf Albümü...

Anlamın tamamlanmasını bekleyen fotoğraflar

"Guevara'nın hangi koşullarda öldüğünü bilmiyoruz. Ama ölümünden sonra cesedine yaptıklarına bakarak, eline düştüğü insanların kafa yapısı hakkında bir fikir edinebilirsiniz. Önce sakladılar cesedi. Sonra sergilediler. Sonra, bilinmeyen bir yere adsız bir mezara gömdüler. Sonra kazıp yeniden çıkardılar. Sonra yaktılar. Ama yakmadan önce, daha sonra teşhis edilebilsin diye, parmaklarını kestiler. Bu bize onların, öldürdükleri kişinin gerçekten Guevara olduğundan kuşku duyduklarını düşündürebilir. Aynı biçimde bundan hiç kuşku duymadıklarını, ama cesetten korktuklarını da düşündürebilir. (...) 10 Ekim'de yayınlanan fotoğraftan amaç, bir efsaneye son vermekti".... ***(John Berger)***

Fotoğrafların amacı; bir efsaneye son vermekti...

John Berger "Fotoğrafın dilini" böyle de okuyordu...

Bir efsaneye son vermek ile fotoğraflar arasındaki ilişki çok önemlidir...

Che'yi öldürenler, bir efsaneye son vermek için fotoğraflarını yayınlıyorlardı:

"Che, öldü... Efsane sona erdi... Masal bitti..."

Ama Che, footğraflarla efsane olmayı başararak yanıt veriyordu onlara...

Çünkü Che, fotoğraflarla da efsaneliğini sürdüren bir kahramandı...

Onun gerçek bir fotoğraf miti haline dönüşü, tek bir fotoğraf üzerinden suretinin çoğaltılışı, 5 Mart 1960'da resmi bir cenaze töreninde Alberto Korda'nın tamamen rastlantıyla çektiği fotoğrafla başlar...

Bu fotoğraf, tarihin ve felsefenin de kahramanı olan Che'nin bu figürü, yıllar yılı "Che... Si" anlamına da gelecekti...

Che'nin başka mitler gibi yok olup gitmemesinin nedeni, tarihin ve felsefenin, aşkın ve devrimin, sokakların ve dağların, teorinin ve pratiğin haşarı çocuğu olmasıdır..

Che imgesini oluşturan şey, onun alışkanlıkların gücüne karşı daima ihtilal yapmış olmasıdır...

Jorge Amado, onun ünlü fotoğrafı üzerinde şöyle bir okuma yapıyordu:

"Che Guevara'nın fotoğrafı zamana ve hergün amansızca birbirini izleyen olağanüstü olaylara inat duruyor, duvarlarda ve birçok insanın kafasında duruyor: Değişmemiş, güzel, romantik. Che'nin doğrudan gerçekliğin ötesine bakan hülyalı gözlerle, iktidara gelmiş bir adamın uzun bakımlı sakalıyla değil, savaşçı sakalıyla, başında kızıl yıldızlı 'bere'siyle çekilmiş fotoğrafını kastediyorum"...

Che'nin bir biçim olarak kavranarak kapitalist reklam ideolojisine eklemlendirilme çabasının altını çizmek gerekiyor...

Che biraları, Che tişörtları, Che saatleri bunun ilginç örnekleridir.

Che'nin romantik bir figür olarak, ait olduğu dünyadan koparılarak bir başka dünya içinde hümanist bir romantizm içinde sevilmesinin bir yere kadar anlaşılır bir yanı vardır. Ne ki, Che'nin özünü unutturup, biçimiyle ilgilenmek ve bu biçimi sadece fotoğraf algısı olarak, görsel yanılsama dünyası yaratmanın aracı ve imajı haline getirmek rastlantı değildir...

Che, belki de o fotoğrafta ve tüm fotoğraflarında, "kahramanlar zamanında ölmeli" demeye getiriyordu...

Kahramanlar zamanında ölmeli...

Che, "Çiviyazıları"nın "Che– Bir Fotoğraf Albümü" çalışmasıyla yüzlerce fotoğrafıyla albümleştirildi...

Albümlerine Che gelmiş memleketimin...

Sezai SARIOĞLU

Bir fotoğrafın geldi bize de
bir fotoğrafın uzaklardan
öğrencilerin yakalarında taşıdığı
polisin yırttığı fotoğraflar gibi
bizim yüreğimize astığımız
fotoğraflar gibi
Che Che Guevara

Manos Loizos

HAZIM RUHİ
AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Yeter, gezmeyin artık Erbakan Bey!

"Erbakan delidir" Mesut Yılmaz

Hey yavrum hey! Nereden nereye! 80 öncesinde milletin İsmail Dümbüllü muamelesi çektiği, komedyenlerin esin kaynağı, ünlü kadayıfçı Erbakan Bey gün gelecek bu memleketi yönetecek, yönetmekle de kalmayıp, ikide bir "Ben Atatürk çocuğuyum" diyen kokona karılara kabuslar gördürecekti ha! Helal sana Erbakan! Takunya tak tak, ezan sesi bayrak, o kadar!

Hele son Afrika gezisi neydi öyle be! Bir hafta içinde şeriat geldi, Mehmet Boğar azledildi, Tansu Bacım'a muhtıra verildi, askerler darbe yaptı, halk eşşek yerine konuldu. Kısacası ülke hacıyatmaza döndü. Bir aşağıya kaydı, bir yukarıya, bir sağa kaydı, bir sola. Tam gitti, gidiyor derken, neyse ki Erbakan Bey Afrika'dan döndü de memleketin biraz başı doğruldu.

Adama acımadım desem yalan olur. Daha Mısır'a gider gitmez olanlar oldu. Mısır'lılara İstiklal Marşı eşliğinde göndere şanlı bayrağımızı çektirmedikleri gibi, Kenan Evren zamanında olduğu gibi, ellerine kağıt bayrak tutturulmuş ilkokul çocuklarını da yol kenarına dizmediler. Hatta bana gelen haberlere göre akşam Erbakan Bey ve beraberindekilerin onuruna yemek filan da verilmemiş. Bizimkiler Mısar'da kaldıkları süre içinde köfte ekmek, kaşarlı tostla filan idare etmişler. Yazık, memleketimizin onuruyla oynamışlar. Üstelik Erbakan Bey Libya'ya giderken yine bayrak çekilmemiş, arkalarından su döken filan da olmamış. Eee bu durumda bayrak krizi yaşanmaz mı? Yaşanır elbette! Bayrak krizi de yaşanır kalp krizi de!

Sonra? Sonrası felaket. Erbakan Bey'in Libya gezisi tam bir skandal! Sayın Muharrem Kaddafi Bey ikili görüşmeler başlar başlamaz açmış ağzını yummuş gözünü. Yok efendim Türklerin müslümanlıktan önce tarihi yokmuş. Yok, Osmanlı İmparatorluğu'nda Türkler ikinci sınıf vatandaşmış. Allah aşkına bunlara inanıyor musunuz aziz okurlar! Bir Türk dünyaya bedel değil mi? Muhterem kardeşlerim. Koduk mu oturtmaz mıyız! At sırtında o kıtadan o kıtaya seyahat eden biz değil miyiz! Bizim ecdadımız yok mu lan, ecdadınızı sizin!

Neyse, devam ediyorum. Sayın Kaddafi Bey daha da ileri giderek Türkiye'nin Kürtleri ezdiğini ifade etmiş. Bak şimdi, kuyruklu yalana bak. Kürtler badem mi kardeşim, ne diye ezelim! Elhamdülillah bütün "Kart kurtlar" birinci sınıf vatandaştır. Hepsi birinci ligte top koşturur. Hepsi dizi dizi incidir ve güzellikte birincidirler. Kürtler bizim kardeşimizdir, biz onların abileriyiz. Bana bir tane burnu kanayan Kürt gösterin dişimi kırıyım be! Sayın muhterem Kaddafi Bey'e bu konuda teessüf ediyorum. Hem sonra ortak bildiriyi imzalamak için sen ne hakla Türkiye Cumhuriyeti'nin mümtaz büyüklerini çadırda toplarsın. Çadır tiyatrosu mu oynuyor orada! Açıkta bi şey mi var! Utanmıyo musun ey Kaddafi! Bana ne lan senin Amerika düşmanlığından! Biz Amerika ile dost ve kardeş ülkeyiz. Kıskanıyosun değil mi?

Ama Erbakan Bey'i takdir ettim doğrusu. Ülkeye döndüğünde yaptığı basın toplantısında herkesi itidalli olmaya çağırdı. "Kimse hissi davranmasın" dedi. Malumunuz Kaddafi'nin konuşmasından etkilenen ülkemin birçok hassas insanı "Abi ulusal onurumaza nasıl kol, pardon dil uzatır beaaaa!" diye günlerce ağlamışlardı. İşte Erbakan Bey bunlara seslendi. "Ben Kaddafi'ye söyledim. Bi daha böyle kaka şeyler yapmayacak" dedi. Ve daha da ileri gidip ekledi. "Kaddafi filozoftur." Ben de biraz Kaddafi'nin konuşmalarını inceledim. Doğru! Adam Kant, Voltaire ve Hegel'in tıpkısının aynısı. Çok muhterem adam çok! Allame-i cihan yahu! Yalnız Şekspir için Araptır demesi tuhafıma gitti biraz. Hatta bununla da kalmayıp Erbakan'ın hem Japon, hem de müslüman, Tansu Çiller'in ise hem laik, hem de Amerikalı olduğunu iddia etti. Bunlar da tuhafıma gitti.

Neyse, daha sonra Erbakan Bey Nijerya'ya gitti. Orada da Müslüman diktatör devlet başkanlarıyla görüştü. (Nedense burada Evren Bey aklıma geldi. O da hem orgeneral, hem müslüman, hem de diktatördü. Tek farkla; Evren Bey demokrat bir diktatördü. Ne demişler, yiğidi öldür, hakkını yeme. Demokrat bir insan olmasa resim yapabilir mi hiç!) Nijerya'yla ikili temas ve dörtlü viteslerde bulunan heyetimiz sonunda paldır küldür bir gece yarısı ülkeye döndü. Hayret, laiklik elden gitmemişti ve ne ilginçtir hala darbe olmamıştı!

Şimdi Erbakan Bey'i uyarıyorum. N'olursunuz bi daha geziye filan çıkmayın. Bak ülkemiz ne güzel! Gidin Konya'ya etli ekmek yiyin. Ankara'ya uğrayın Kocatepe Camisi'nde ibadetinizi yapın, Amasya'nın elması meşhur oraya gidin, ya da ne bileyim Kütahya'ya gidin! Ama n'olur dış ülkelere gitmeyin. Ne mi olur! Celal Bayar gibi cevap vereyim: "Bu kış şeriat gelebilir."

'Ekim şehitleri' anıldı

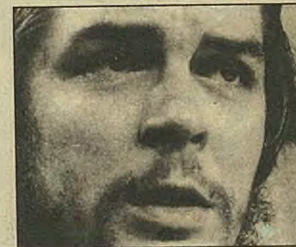
TİP Genel Başkanı Behice Boran ile Che Guevara ve 12 Eylül sonrası idam sehpalarında katledilen ilk devrimci Necdet Adalı, Ankara Bahçelievler'de 1978'de katledilen TİP üyeleri Serdar Alten, Latif Can, Efraim Ezgin, Faruk Ersan, Salih Gevenci, Hürcan Gürses ve Osman Nuri Uzunlar, 8 Ekim günü Ankara Karşıyaka Mezarlığı'nda Necdet Adalı'nın mezarı başında yapılan törenle anıldılar.

Şiirlerin okunduğu anmaya katılan coşkulu kalabalık, Adalı, Mahir Çayan ve Che pankartları eşliğindeki yürüyüş sonrası ÖDP İl binasına geldi.

Aynı günün akşamı idam sehpasında can veren bir diğer devrimci Erdal Eren'i konu alan 'Kül Rengi Sabahlar' AST Salonu'nda izlendi. Bu arada, ÖDP İl binasında bir Necdet Adalı köşesi oluşturuldu.

ÖDP Mamak İlçe Örgütü de 12 Ekim günü saat 19.00'da Mamak Belediye Tiyatrosu'nda "Necdet Adalı ve Ekim Şehitleri"ni anma toplantısı düzenledi.

CHE GUEVARA

NECDET ADALI

Ölenler dövüşerek öldüler güneşe gömüldüler

Mersin'den Genç Kurtuluşçu ve Kurtuluşçu kadınlar

Zangoç'un canını gardiyan çaldı

Kiliseden bozma cezaevinde 12 yıl yatan Ali Biçici "Kulaklarımızı fareler yemesin diye uyumaktan korkardık" diyor. Ali çeşitli cezaevlerinde toplam 25 yıl yatmış...

Rahiplerin apsiste söylediği ilahilerin yerini gardiyanların 'Koğuş...' sesleri almış yıllarca... Tanrı için yapılan duvarlar bu seslerden kimbilir ne kadar ürkmüştür...

Atilla TUNA

Kısrak atlarımızla, kılınçlarla girdik Anadolu'ya. Önce Bizanslı Romanos Diogenes'in ordularına kan çiçekleri dikti atalarımız; durulmadı, durdurulamadı yeni canları alma istemlerimiz. Fethettik Anatolia'nın dağının, taşının her arşınını. Yabancıların Küçük Asya diye adlandırılan bu topraklarda ta Hititler'den Bizans'a kadar kadar uçsuz bucaksız ormanların içinde aslanların, fillerin, geyiklerin ve yüzlerce yaban hayvanın özgürce yaşadığını yazar tarihçiler. Yaktık, kestik ormanları. Erozyona teslim ettik yaşadığımız yerleri; çölleşmeyi başardık sonunda.

Cezaevine dönüştürülen kilisenin sarnıcı tecrit ve gardiyan odası olmuş

Hep akrabamız oldukları söylenen Sioux Kızılderilileri'nin gelecek nesillerden ödünç olarak aldıkları doğayı pervasızca harcadık. Çünkü biz tarih boyunca bulunduğumuz yerleri kuruttuk. Olanlardan doğayı sorumlu tuttuk. Asırlar boyu insanları yurdundan ettik, öldürdük cihad uğruna. Evini, yaşadıkları toprakları savunanların ve direnenlerin ise Sırbistan'ın Niş kentinde olduğu gibi kellelerinden kuleler inşa edildi.

Miletoslu Thales ve İsidoros, İzmirli Homeros, Tarsuslu Paulus gibi, tüm dünyanın tanıdığı kişiler bizde yok denecek kadar az olduğu için fütuhatlarımızla övündük. Bir şeyler yapamadığımız içindir ki, "at, avrat, silah"ı yadettik. Onun için Konstantiniyye'yi bir Macar mühendisin yapmış olduğu toplarla fethettik.

Anadolu'nun her yerinde yüzyıllarca, bu topraklarda çan sesi duyulan yerleri bugün sadece İstanbul ve İzmir gibi şehirlerin merkezlerine hapsettik. Az kaldı, küçük bir gayretle onları da sustururuz, yeter ki "Ne mozaiği ulan, mermer" sesleri devam etsin.

1071 yılından bu yana birer birer seslerini kıstık, çanlarını susturduk, bizden farklı olanların. Asırlarca camiye, türbeye, medreseye çevrildi Hıristiyan mabetleri. Zindanlar yaptık, hapishaneler inşa ettik, bir zamanlar zangoçların cirit attığı mekanlarda.

Kilise cezaevi oldu

Yıllarca Nevşehir'de yaşayan Hıristiyanları ağırlayan bir kilise önce cezaevine dönüştürüldü, ardından da harabe şeklinde bırakıldı. Şimdi boş ve bakımsız bir biçimde duruyor. Cezaevine dönüştürüldükten sonra kullanılmaz hale gelen bu kilisenin ziyaretçisi yalnızca turistler. Nevşehir'de yaşarken yurtdışına göç etmek zorunda bırakılan ve artık "turist" olarak doğup büyüdükleri yere gelen azınlık mensupları... Nevşehir'deki bu kiliseyi ziyaret ettiklerinde ağlıyorlar. Eskiden huzur veren kilise, şimdi onlara acı veriyor. Eskiden mahzen olarak kullanılan kilisenin altındaki hücreleri gördüklerinde ise ürküyorlar.

Cezaevini gezerken, yıllarca içinde zoraki tutulmuş tutuklu ve hükümlülerin bir zamanlarki varlıklarının ağırlığının kilisenin yüzyıllık tarihinden ağır bastığını hissediyorum. Bina üzerime düşecek gibi oluyor. Kilisenin apsis kısmı tecrit ve gardiyan odası olmuş, nefler duvarla ayrılmış, orta nef koğuşlar arası koridor olmuş, kilisenin narteksi ise yok olmuş, daha doğrusu koğuşlardan biri haline getirilmiş. Kilisenin sarnıcı da yıllarca hücre olarak kullanılmış.

İçini dolaşırken, Romalılar adına üzülüyorum. Bu kilise cezaevine dönüştükten sonra işkencelere, zorbalıklara, acılara tanık oldu. "Vatan millet aşkına" neleri duydu, bu bir zamanlar fresklerle süslü duvarlar. Kilise rahibinin apsiste söylediği ilahilerin yerine, gardiyanların sabahları "Koğuş..." diye başlayan bağırtıları Tanrı için yapılmış duvarları ne kadar ürkütmüştür...

Üst koğuşlara kiliseye sonradan eklendiği belli olan merdivenlerden garip duygularla çıkıyorum. Duvarlarda çeşitli örgüt isimleri yazılı. Koğuşlar yüksek tavanlı, belki de Türkiye'nin en yüksek tavanlı cezaevindeyim diye düşünürken, gözleri kıpkırmızı olmuş orta yaşlı bir adam birdenbire karşıma çıkıyor. Selamlaşıyoruz.

"Adım Ali, soyadım Biçici, yaşım 48" diye kendini tanıtıyor. Eski bir hükümlü, Ali. Nevşehir Cezaevi'nde yedi yıl yatmış. Cezaevi yeni yerine taşınana dek buradaymış. Cezaeviyle ilk kez tanıştığında 23 yaşında ve evliymiş. Aralıklarla 25 yıl yatmış içeride. İki çocuğu var Ali'nin. Anneleriyle birlikte İstanbul'dalar. Her iki çocuğun da hali vakti yerinde. Ya eşi? Boşanmışlar. Bu konuda konuşmak istemiyor. Sadece "ikimiz de bir daha hiç evlenmedik" diyor Ali. Koğuşları geziyor; sonra dışarı çıkıyoruz. Cezaevinden çıktığımız sırada eskiden su sarnıcı olan hücreyi işaret ediyor:

"Kulaklarımızı fareler yemesin diye uyumaktan korkardık". Cezaevinin karşısında bulunan evine rakı içmeye davet ediyor bizi. Israr ediyor, "bir duble rakının kırk yıl hatırı vardır" diyor. Sohbet ediyoruz. Bazı söyledikleri için "bunları yazma" kaydını düşüyor. "Yanlış anlaşılmasın, özür" diyor. Ve devam ediyor:

"Ama tanışalım önce. Arkadaş olalım. Sonrası problem değil."

SÖZ
Haftalık Haber Yorum Dergisi

Sahibi: Olgu Ltd. Şti. adına Ali KÜÇÜK
Koordinatör: Seyfi ÖNGİDER
Yazışleri: Ayla ÖNDER, Sermet ÖZDOĞAN, Sezai SARIOĞLU, Vehbi ERSAN, Veysi SARISÖZEN
İdare: Muzaffer TUTKAN
Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK
Ankara Temsilcisi: Mustafa ERDOĞAN

Avrupa Temsilcilikleri

Almanya:	A. Vehbi PAKSOY	Tel: 0049.30.6183742 Fax: 0049.302755143
Fransa:	Y. Mustafa ÖZKAN	Tel: 0033148572114 Fax: 0033148571691
İsviçre:	Süleyman ÖZGÜR	Tel: 004113415213
İngiltere:	Ahmet SAYER	Tel: 00441814826280

Adres: Sıraselviler cad. Billurcu sk. No: 3/8 Taksim/ İstanbul **Tel:** (0212) 249 99 29 **Fax:** (0212) 249 99 29 **Basıldığı Yer:** Serler Matbaacılık **Dağıtım:** Biryay